

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

DOPAD FINANČNÍ KRIZE NA SVĚTOVÝCH TRZÍCH NA PRODUKTOVOU NABÍDKU BANK

Autor práce: Lucie Kuchařová, DiS.
Studijní obor: Management a marketing služeb
Forma studia: Prezenční
Vedoucí práce: Ing. Petra Jílková, Ph.D.
Katedra: Katedra managementu a marketingu služeb

2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucí bakalářské práce Ing. Petře Jílkové, Ph.D za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

KUCHAŘOVÁ, L. *Dopad finanční krize na světových trzích na produktovou nabídku bank : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2013. s. 72 Vedoucí bakalářské práce : Ing. Petra Jílková, Ph.D.

Klíčová slova: finanční krize, bankovní systém, banka, dopad, bankovní produkt

Bakalářská práce popisuje dopady světové finanční krize na svět se zaměřením na Českou republiku. Cíl práce je analyzovat dopady světové finanční krize na produktovou nabídku bank v České republice.

Práce v teoretické části definuje finanční krizi, historii, její příčiny, vznik a dopady. Dále se zaměřuje na definování světové finanční krize, která vznikla v roce 2007 na americkém hypotečním trhu a šířila se postupně do celého světa. Dále jsou zde popsány její příčiny, vznik a dopady jak na svět, tak na Českou republiku. V praktické části, díky analýze prostřednictvím dotazníkového šetření a práce analyzuje dopady světové finanční krize až do roku 2012.

ABSTRACT

KUCHAŘOVÁ, L. *The impact of financial crisis in the world markets to the products offer of banks* : Bachelor thesis. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2013. p. 72 Supervisor : Ing. Petra Jílková, Ph.D.

Key words: financial crisis, the banking system, the bank, the impact, banking product

Bachelor thesis describes the impact of the global financial crisis on the world focusing on the Czech Republic. Aim of the thesis is to analyze the impact of the global financial crisis on the product offerings of banks in the Czech Republic.

Bachelor thesis in the theoretical part defines the financial crisis, history, its causes, origin and impacts. It also focuses on defining the global financial crisis, which was founded in 2007 on the U.S. mortgage market and spread gradually throughout the world. Then it describes the causes, origins and impact of the world and the Czech Republic. In the practical part, through analysis of a questionnaire survey thesis analyzes the impact of the global financial crisis until 2012.

OBSAH

ÚVOD	8
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	9
2 FINANČNÍ KRIZE	11
2.1 Příčiny finanční krize	13
2.2 Finanční systém.....	14
2.3 Bankovní systém	15
2.3.1 Bankovní systém v České republice	16
2.3.2 Definice banky dle české legislativy.....	19
2.3.3 Bankovní produkty.....	20
3 FINANČNÍ KRIZE V USA A HISTORIE FINANČNÍCH KRIZÍ	23
3.1 Nejznámější finanční krize v historii.....	23
3.1.1 Tulipánové šílenství (1634 - 1637)	25
3.1.2 Tichomořská bublina (1711 - 1720).....	26
3.1.3 Krach na newyorské burze 1929.....	27
3.1.4 Krach 19. října 1987.....	28
3.1.5 Asijská krize a ruský finanční propad (1997-1998).....	29
3.2 Finanční krize v USA 2008	30
4 DOPADY FINANČNÍ KRIZE	32
4.1 Dopady krize v USA	32
4.2 Dopady krize na mezinárodních trzích.....	32
4.3 Dopady krize v Evropě.....	33
4.4 Dopady krize v České republice.....	34
5 PŘENESENÍ SVĚTOVÉ FINANČNÍ KRIZE NA BANKOVNÍ SEKTOR V ČESKÉ REPUBLICĚ	38
5.1 Vývoj výnosů a nákladů českého bankovního systému	41
5.2 Finanční a likvidní stabilita českého bankovního systému	43
5.3 Stav českého bankovního systému po krizi.....	44
6 ANALÝZA DOPADŮ SVĚTOVÉ FINANČNÍ KRIZE NA PRODUKTOVOU NABÍDKU VYBRANÝCH BANK SE SÍDLEM V ČESKÉ REPUBLICĚ	46
6.1 ČSOB.....	46
6.2 Česká spořitelna	47
6.3 Komerční banka	48
6.4 UniCredit Bank.....	49

6.5	Analýza objemu poskytnutých úvěrů a vkladů klientů za období 2007 až 2012	51
6.6	Dotazníkové šetření - analýza dopadů světové finanční krize na chování klientů.....	52
6.6.1	6. 6. 1 Popis metody dotazníkového šetření.....	52
6.6.2	6. 5. 2 Analýza a interpretace zjištěných dat.....	53
	ZÁVĚR.....	61
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	64
	SEZNAM TABULEK, GRAFŮ A OBRÁZKŮ	71

ÚVOD

Finanční krize, která koncem roku 2007 výrazným způsobem negativně ovlivnila americký trh nemovitostí, zasáhla svým rozsahem většinu finančních center světové ekonomiky. Lze konstatovat, že vliv finanční krize je v současné době mírnější, nicméně je toto téma stále aktuální. Právě pro svoji aktuálnost bylo zvoleno pro zpracování bakalářské práce, která je zaměřena na ovlivnění produktové nabídky bank po globální finanční krizi v roce 2008 v České republice. Bakalářská práce se také zaměřuje na klienty bank, a na to, jak si v návaznosti na bankovní nabídku vybírají nabízené bankovní produkty a jak jejich se jejich chování změnilo po světové finanční krizi 2008.

V roce 2008 se zhroutil celý finanční systém, kterému předcházelo nečekané vyhlášení bankrotu americké investiční banky Lehman Brothers. Ve Spojených státech amerických byly v této době poskytovány úvěry i méně movitým klientům, u kterých nebylo jisté, zda budou schopni své závazky splácet, což byl rozhodující krok ke vzniku krize. Hypoteční finanční krize je nejdiskutovanějším tématem a ovlivňuje po celém světě dění na kapitálových trzích. Zasáhla celosvětově hypoteční trh. Základní problém byl spatřován v tom, že hypoteční úvěry byly poskytovány s nízkými úrokovými sazbami. Klienti nebyli reálně schopni zhodnotit svou finanční situaci a na trhu nemovitostí vznikala tzv. cenová bublina.

Tato finanční krize se postupem času promítla i do ekonomiky České republiky a změnila chování všech podniků i běžných domácností. V současné době se ekonomiky, podniky, ale i domácnosti po celém světě z globální finanční krize vzpamatovávají, ale jejich chování je již touto zkušeností výrazně ovlivněno.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Hlavním cílem bakalářské práce je analýza dopadu světové finanční krize na produktovou nabídku bank v České republice. Dílčími cíli je charakteristika finančních krizí, jejich příčin a dopadů, analýza bankovního systému České republiky, základní produktová nabídka bank a vyhodnocení stávající situace na českém bankovním trhu. V práci budou také prezentovány výsledky vlastního marketingového výzkumu ve formě dotazníkového šetření, na jehož základě bude provedena analýza dopadu krize na produktovou nabídku bank v České republice. Práce se na základě analýzy bude snažit ověřit, či vyvrátit následující hypotézu: „*Finanční krize roku 2008 znamená pro banky přísnější podmínky v poskytování úvěrů a lidé si úvěry stále pořizují, ale jsou obezřetnější.*“

Bakalářská práce je rozčleněna do šesti kapitol. V první části, kterou začíná bakalářská práce, jsou stručně popsány cíle a metodika práce.

Druhá kapitola analyzuje českou a zahraniční literaturu a teoreticky charakterizuje finanční krizi, co je s ní spojeno, její příčiny a modely. Dále práce vymezuje pojmy, jako je finanční systém, finanční zprostředkovatelé, kteří na něm působí a v neposlední řadě popisuje bankovní systém v České republice.

Třetí kapitola se zaměřuje na finanční krizi v USA a nejznámější dopady finančních krizí v historii od 17. stol. až po současnou světovou finanční krizi. Je zde popsána každá z finančních krizí, jak byly vyvolány a jejich dopady do světové ekonomiky.

Čtvrtá kapitola nastiňuje samotné dopady finanční krize na celý svět. Popisuje dopady jak na mezinárodních trzích, tak v Evropě a končí dopady v České republice.

Pátá kapitola nastiňuje analýzu dopadů globální finanční krize na produktovou nabídku čtyř největších bank se sídlem v České republice a šestá kapitola analyzuje chování lidí při výběru bankovních produktů a jejich využití v České republice pomocí zvolené metody zvolené v podobě dotazníkového šetření.

Je zde popsán způsob a míra v jaké krize ovlivnila vybrané produkty českých bank.

Práce vychází z metody rešerše domácí a zahraniční literatury, kdy se jedná především o literaturu zabývající se ekonomickou situací a dopady celosvětové krize. V šesté části bakalářské práce je využita forma marketingového výzkumu. Výzkum je pojat ve dvou rovinách. První rovina je zaměřena na to, jak finanční krize ovlivnila produktovou nabídku vybraných bank. V druhé rovině je analyzováno chování klientů bank. Práce je především zaměřena na jejich rozhodování se v otázce výběru bankovního produktu po ovlivnění finanční krizí. U hypotečních úvěrů byly osloveny páry žijící ve společné domácnosti a rodiny s dětmi, ve věkové skupině od 18 do 60 let. U úvěrů jako takových byli osloveni jednotlivci ve věku od 18 do 50 let. Marketingový výzkum byl proveden formou dotazníkového šetření.

2 FINANČNÍ KRIZE

Finanční krize má podobu viditelného zhoršení mnoha finančních ukazatelů. Projevuje se platební neschopností v rámci finančních institucí, nedostatečnou schopností dostání závazků finančního systému a podstatným snížením omezených zdrojů ve finančním systému.

Určit jednoznačnou finanční krizi je velmi obtížné, protože při jejím vzniku se střetávají různé typy finančních krizí. Hlavní modely krizí lze podle Dvořáka rozdělit na:¹

- bankovní (finanční) krize,
- měnová krize,
- dluhová či úvěrová krize,
- systematická krize.

Za příčiny bankovní krize jsou označovány problémy s nedostatečnou likviditou, především však insolvencí většiny komerčních bank. Neschopnost dlužníků splácet poskytnuté úvěry může vést ke vzniku bankovní krize.

„Klasickými případy bankovních krizí je např. bankovní krize v USA, ke které došlo koncem 80. let 20. století. Fiskální náklady bankovních krizí bývají často vysoké. V řadě případů překračují 20 % objemu HDP. Vedou proto k prudkému zvýšení veřejného zadlužení.“²

Bankovní krize je podle Žáka definována jako „Situace v bankovním systému charakteristická nedostatečnou likviditou většího počtu bank. Tato situace může vést i k hromadným úpadkům bank. Příčinou bankovní krize bývá nejčastěji nadměrné poskytnutí úvěrů, které nejsou (nadměrně zadluženými) klienty spláceny ve lhůtě splatnosti. Mezi další možné příčiny bankovní krize může patřit prudký pokles cen cenných papírů nebo hypoték a hromadné výběry vkladů z bank. Nedostatečná likvidita bank může být řešena dodáním chybějících peněžních prostředků centrální bankou zejména ve formě diskontních úvěrů. Nepříliš častou příčinou bankovní krize může být

¹ DVOŘÁK, P. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*. Praha, 2008, s. 169-172.

² DVOŘÁK, P. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*. Praha, 2008. s. 170.

i neschopnost včasného, správného a bezpečného zúčtování plateb z důvodu nedostatečně rozvinutého platebního styku v bankovním systému.“³

„Jako měnová krize je označována situace, kdy dochází k prudkému a neočekávanému oslabení kurzu domácí měny. V systému pohyblivého kurzu se projeví jako výrazná deprecie nominálního kurzu. V systému pevného kurzu obvykle spekulativní útok na směnný kurz vynutí devalvaci domácí měny nebo donutí centrální banku kurz bránit. Měnová krize se nemusí projevit pouze devalvaci či depreciací, ale i jevy provázejícími úspěšnou obranu kurzu (ztráta značné části devizových rezerv, výrazné zvýšení úrokových sazeb, apod..“⁴ Měnové krize bez dluhových a bankovních problémů jsou vzácné. Měnové a bankovní krize jsou většinou spojeny.⁵

Musílek definuje měnovou krizi takto: „Jako měnová krize je nejčastěji označována situace, kdy spekulativní útok na směnný kurz vede k devalvaci (nebo silné depreciaci) měny, nebo donutí centrální banku bránit směnný kurz za cenu ztráty značné části devizových rezerv, nebo prudkého zvýšení úrokových měr“⁶

V měnové krizi jde většinou o kombinaci příčin, které nejprve způsobí nadměrný příliv zahraničního kapitálu a později jeho odliv. Nadměrná zadluženost veřejného či soukromého sektoru může být také jednou z příčin měnové krize.

„V přílivu kapitálu se projevuje setrvačnost, takže pokračuje, i když se v zemi objeví určité varovné signály. Protože vlády obvykle neřeší existující problémy, tyto problémy postupně narůstají a začínají ohrožovat stabilitu ekonomiky.“⁷

Krize dluhová (úvěrová) je jedním z nejzajímavějších typů finančních krizí. Neschopnost země splácet zahraniční dluh se označuje jako externí dluhová krize. Označení „Sovereign Default“ je užíváno pro případ, kdy není svůj zahraniční dluh schopna splácet vláda. Tyto případy jsou časté v rozvojových zemích. V případě, kdy své dluhy nesplicí zadlužené soukromé firmy a banky jde o vnější dluhovou krizi.

³ ŽÁK, M. *Velká ekonomická encyklopedie*. Praha, 2002, s. 104.

⁴ DVORÁK, P. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*. Praha, 2008, s. 169.

⁵ CZESANÝ, S. *Hospodářský cyklus*. Praha, 2006, s. 123.

⁶ MUSÍLEK, P. *Analýza příčin a důsledků české finanční krize v 90. letech: Výzkumná studie* [online]. 2004 [cit. 2013-05-29]. Dostupné z WWW: <http://nb.vse.cz/kbp/TEXT/Grant_krize_1a.pdf>.

⁷ KUNEŠOVÁ, H., CIHELKOVÁ, E., et. al. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. Praha, 2006, s. 56.

Za klasický případ tohoto typu krize lze označit jihoamerickou finanční krizi, ke které došlo v 80. letech minulého století.

Interní dluhové krize jsou velmi nebezpečným typem finanční krize. Tyto krize se projevují platební neschopností podniků, vnitřní předlužeností ekonomik a nárůstem objemu klasifikovaných úvěrů. Tato krize často vede k zamrznutí úvěrového trhu a to vede k negativním důsledkům pro reálnou ekonomiku.

„Tento typ finanční krize způsobuje značné problémy veřejným financím při vládních asistenčních programech, jež jsou kryty ze státního rozpočtu. Příkladem chronické interní dluhové krize je vývoj v Japonsku v 90. letech 20. století.“⁸

K systematické krizi dochází při spojení projevů výše uvedených modelů finanční krize.

2.1 Příčiny finanční krize

Obvyklou příčinou finanční krize bývá přehřátí ekonomiky, jako důsledek bublin na různých trzích. Krize mají podobné základní rysy, avšak jejich charakter bývá odlišný. Viceguvernér České národní banky Miroslav Singer označuje za možné příčiny následující:⁹

- **makroekonomické příčiny**
 - dlouhodobá kumulace globálních nerovnováh, kdy byla vysoká spotřeba v USA financována vysokými úsporami v Číně a Asie tuto bublinu financovala ,
 - uvolněná měnová politika hlavně v USA, která způsobila příliš nízké úrokové sazby po příliš dlouhou dobu
- **etické příčiny**
 - „neuvědomělé“ i úmyslné porušování obezřetnostech principů poskytovateli finančních služeb,
 - eroze ziskovosti tradičního bankovníctví a hodnoty licencí,
 - podcenění možných rizik příjemci finančních služeb a ratingových agentur

⁸ DVOŘÁK, P. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*. Praha, 2008, s. 171. s.

⁹ SINGER M. *Česká ekonomika a krize* [online]. 2010 [cit. 2013-11-02]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/singer_20100409_conseq.pdf>.

- **příčiny související s dohledem nad finančním trhem**
 - rozptýlený dohled nad finančními trhy,
 - nedostatečně kvalifikovaný či obezřetný dohled nad finančními inovacemi
- **politické příčiny**
 - zájem o stimulaci růstu a blahobytu,
 - ovlivňování dohledových institucí
- **psychologické příčiny**
 - zbožná přání, naivita, neznalost, lhostejnost, nedbalost, nepoučitelnost, krátkozrakost, chamtivost, arogance,
 - nepřipuštění faktu, že krize by se mohla týkat všech.

2.2 Finanční systém

Finanční systém je označován jako souhrn dílčích segmentů finančního trhu. V rámci celé ekonomiky hraje finanční systém velice důležitou roli. Prostřednictvím finančního systému, který je souborem trhů, institucí, zákonů, regulací a technik jsou realizovány transakce všeho druhu. Ve finančním systému dochází k hotovostním, bezhotovostním a dalším transakcím, které souvisí s poskytováním finančních služeb po celém světě.

Součástí finančního systému je finanční trh.

Finanční trhy mají v ekonomice výsadní postavení. Subjektům ekonomiky, které nemají dostatek finančních prostředků, umožňují finanční trhy tok úspor. Protože finanční trhy determinují úrokové sazby a ceny cenných papírů, čímž ovlivňují spořivost v ekonomice, lze je považovat za jádro finančního systému. Umožňuje hospodářský rozvoj a růst a je tak nepostradatelným pro transformaci úspor do reálných investic.

Finanční trhy lze proto označit jako „*Systém institucí a instrumentů zabezpečujících pohyb peněz a kapitálu ve všech formách mezi různými ekonomickými subjekty na základě nabídky a poptávky*“.¹⁰

V rámci finančního trhu můžeme hovořit o dvou skupinách subjektů:

¹⁰ REVENDA, Z.; et. al. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. Praha, 2005, s. 97.

- **Věřitelé** – jsou půjčovatelé, kteří své úspory půjčují vypůjčovatelům za úroky, a to jim poté přinese zisky
- **Dlužníci** – jsou vypůjčovatelé, kteří si půjčují finanční prostředky od věřitelů za určitý úrok

Tyto subjekty jsou navzájem propojeny. Mají přebytek či nedostatek finančních prostředků a tím finanční systém umožňuje přemísťování těchto prostředků přímo mezi subjekty navzájem, nebo prostřednictvím finančních zprostředkovatelů.

- **Finanční zprostředkovatelé** - mají za úkol koordinovat zájmy sektoru přebytkového se zájmy sektoru deficitního. Tito zprostředkovatelé usnadňují vypůjčování peněz. Výhodou je snížení rizika pro věřitele a také úspora nákladů. Finanční zprostředkovatele lze rozdělit na banky a nebankovní finanční zprostředkovatele. Bankovními zprostředkovateli jsou banky, spořitelny, záložny a úvěrové a finanční ústavy. Nejvýznamnějšími finančními zprostředkovateli z bank, jsou banky komerční.¹¹ Nebankovními zprostředkovateli jsou investiční fondy, pojišťovny, penzijní a podílové fondy atd. Zjednodušováním funkce finančního trhu a eliminováním rizika se zabývají instituce, jako jsou brokerské společnosti, obchodníci s cennými papíry, mimoburzovní instituce atd.¹²

2.3 Bankovní systém

Bankovní systém je obvykle tvořen centrální bankou a sítí obchodních bank, jejich vztahy k okolí a vztahy mezi sebou. Způsob fungování a funkce bankovního systému jsou ovlivněny především ekonomických prostředím, tradicí a zapojením země do mezinárodní spolupráce.

Ve vyspělých zemích jsou moderní bankovní systémy založeny na dvoustupňovém systému, který spočívá na institucionálním oddělení makroekonomické funkce, kterou zabezpečuje centrální banka, a mikroekonomické funkce, která je doménou sítě komerčních bank. Hlavním cílem centrální banky

¹¹ PAVELKA, F.; BARDOVÁ, D.; OPLTOVÁ, R. *Úvěrové obchody*. Praha: BIVŠ, a. s., 2001. s. 12.

¹² PTATSCHEKOVÁ, PH.D., Ing. J., DITTRICHOVÁ, PH.D., Ing. J. *Dvacet let české koruny na pozadí vývoje obchodního bankovníctví v České republice*. Praha, 2013, s. 38.

je dle zákona č. 6/1993 Sb. § 2¹³ péče o cenovou stabilitu. Obchodní banky provádějí svou činnost na podnikatelském principu, jehož cílem je dosažení zisku.

V současnosti obsahují bankovní systémy model univerzálního bankovníctví, který jednoznačně převládá. Je založen na tom, že banky mají právo poskytovat celou řadu bankovních produktů, a to produkty investičního bankovníctví i produkty komerčního bankovníctví. Mezi produkty investičního bankovníctví můžeme zahrnout např. obchody s cennými papíry a zprostředkování fúzí a akvizic. Produktem komerčního bankovníctví může být zprostředkování platebního styku, přijímání vkladů a poskytování úvěrů.

„Model odděleného bankovníctví je založen na institucionálním oddělení komerčního a investičního bankovníctví. Opuštění odděleného bankovníctví bývá považováno za jednu z příčin globální finanční krize v roce 2008, proto se při hledání regulačního rámce, který by zamezil vzniku krizí podobného charakteru, diskutuje i znovuzavedení odděleného bankovníctví.“¹⁴ Systém odděleného bankovníctví byl legislativně zaveden ve Spojených státech amerických jako reakce na hospodářskou krizi v roce 1929.

2.3.1 Bankovní systém v České republice

V České republice ještě do roku 1990 existoval jednostupňový bankovní systém. Státní banka československá vykonávala funkci centrální a komerční banky a v centrálně plánované ekonomice byla typickým příkladem monobanky. *„Monobanka je v centralistickém systému řízení centrální banka, která plní rovněž funkci hlavní obchodní banky.“¹⁵*

Počátek 90. let je však charakteristický nárůstem počtu bank, počtu jejich poboček i pracovníků. Vznikla celá řada nových bankovních produktů a služeb. Český bankovní systém má dnes podobu univerzální dvoustupňové soustavy a velmi významnou roli zde hraje přítomnost zahraničních institucí.

¹³ Zákon o České národní bance [online]. 2005 [cit. 2013-11-03]. Dostupné z WWW: <<http://zakony-online.cz/?s83&q83=all>>.

¹⁴ REVENDA, Z., et al. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. Praha, 2012, s. 88.

¹⁵ ABZ.cz: slovník cizích slov. ABZ.cz [online]. [cit. 2013-05-30]. Dostupné z WWW: <<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/monobanka>>.

Dohled nad soustavou bank provádí Česká národní banka, která podporuje tržní disciplínu a konkurenceschopnost bank, předcházení systémovým krizím a snaží se o posilování důvěry veřejnosti v bankovní systém.

Podle údajů České národní banky, byl celkový počet bank působících na českém bankovním trhu 45 a to k 30. 9. 2013. Z níže uvedené tabulky je patrné, že během roku 2013 vznikly dva bankovní subjekty v České republice.

Tab. č. 1: Počet bank podle vlastnictví¹⁶

		31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.03.2013	30.06.2013	30.09.2013	
Banky celkem k datu		41	44	43	44	45	45	
z toho v nucené správě		0	0	0	0	0	0	
Počet vzniklých ¹⁾ subjektů ve sledovaném období		2	3	0	1	1	0	
Počet zaniklých ²⁾ subjektů ve sledovaném období		0	0	1	0	0	0	
Struktura bank podle vlastnictví								
v tom	banky s rozhodující českou účastí	celkem	8	8	8	8	8	
		banky se státní účastí	2	2	2	2	2	2
		banky s rozhodující českou účastí	6	6	6	6	6	6
	banky s rozhodující zahraniční účastí	celkem	33	36	35	36	37	37
		banky s rozhodující zahraniční účastí	14	15	15	15	15	15
		pobočky zahraničních bank	19	21	20	21	22	22
	banky v nucené správě		0	0	0	0	0	0

¹⁾ Do počtu "vzniklých" subjektů jsou zahrnuty ty, které v daném období získaly oprávnění k činnosti bez ohledu na to, zda již začaly reálně poskytovat služby. Oprávněním k činnosti se podle typu subjektu rozumí licence nebo povolení, zápis do obchodního rejstříku nebo notifikace u organizačních složek zahraničních subjektů.

²⁾ Do počtu "zaniklých" subjektů jsou zahrnuty ty, které v daném období pozbyly oprávnění k činnosti z jakéhokoliv důvodu.

¹⁶ *Banky* [online]. [2013] [cit. 2013-12-08]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zakladni_ukazatele_fin_trhu/banky/bs_ukazatele_tab01.html>.

„Rozhodující podíl na českém bankovním trhu zaujímá skupina čtyř velkých univerzálních bank (Česká spořitelna, a. s., Československá obchodní banka, a. s., Komerční banka, a. s. a Unicredit, a. s.), jejíž podíl na celkových aktivech bankovního sektoru dosahoval na počátku roku 2011 téměř 59 %.“¹⁷

Na českém trhu působí také specializované banky, a to stavební spořitelny. Dle zákona č. 21/1992 Sb., o bankách¹⁸ může vzniknout: „Slovo "banka" nebo "spořitelna", jeho překlady nebo slova od nich odvozená smí užívat v obchodní firmě pouze právnická osoba, které byla udělena licence, pokud není zřejmé ze souvislosti, v níž se slovo "banka" nebo "spořitelna" používá, že tato osoba se nezabývá činností uvedenou v § 1 odst. 1.“¹⁹

Pro vznik stavební spořitelny je třeba udělení bankovní licence a jejich činnost je výhradně omezena na tzv. stavební spoření.

Český trh obsahuje i dvě banky, které mají státní účast a specifické zaměření. Jedná se o Českomoravskou záruční a rozvojovou, a.s. banku se specializací na podporu malých a středních podniků, která je založena na poskytování cenově zvýhodněných záruk za úvěry poskytované komerčními bankami. V rámci této banky vyhlásilo ministerstvo průmyslu a obchodu nový program REVIT na podporu malých a středních podnikatelů na léta 2014 – 2020.²⁰ Druhou bankou je Česká exportní banka (Czech export bank), která se zaměřuje na podporu výroby a exportu.

Součástí bankovního systému jsou i spořitelny a úvěrní družstva (družstevní záložny), které podléhají speciálnímu zákonu č. 87/1995 Sb. o spořitelních a úvěrních družstvech²¹, proto je naše legislativa nepovažuje za banky. Tento zákon je dnes založen v důsledku harmonizace s legislativou Evropské unie pro oblast bankovníctví na shodných principech jako zákon o bankách. Vznik nových družstevních záložen je u nás datován od 1. ledna 1996. K výraznému snížení jejich počtu došlo po jejich rozsáhlých problémech v letech 1999 až 2000.

¹⁷ REVENDA, Z., et. al. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. Praha, 2012, s. 89.

¹⁸ *Zákon o bankách* [online]. 1998 [cit. 2013-10-14]. Dostupné z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/banky/>>.

¹⁹ *Zákon o bankách* [online]. 1998 [cit. 2013-10-13]. Dostupné z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/banky/cast1.aspx>>.

²⁰ *Vyhlášení nového programu Revit na podporu malých a středních podnikatelů na léta 2014 až 2020* [online]. 2013 [cit. 2014-01-08]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument144286.html>>.

²¹ *Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech* [online]. 1998 [cit. 2013-10-14]. Dostupné z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/banky/>>.

Tab. č. 2: Znázornění stavu sektoru peněžního družstevnictví v průběhu roku 2000²²

	31.12.99	31.3.00	1.5.00	30.6.00	30.9.00	31.12.00
celk. počet družstev. založen vč. nezap. v OR	144	145	145	145	145	145
v nucené správě	3	7	8	11	13	11
v likvidaci	3	3	4	39	44	44
v konkursu	0	0	0	2	2	6
založené bez zápisu	11	11	11	11	11	11
Ostatní	127	124	122	82	75	73

2.3.2 Definice banky dle české legislativy

Česká republika je členskou zemí Evropské unie, a proto je její bankovní systém také ovlivňován principy obsaženými ve směrnicích Evropské unie, které jednotně upravují činnost a regulaci bank v rámci Evropské unie.

Základní normou je pro banky platící zákon č. 21/1992 Sb., o bankách a zákon č. 254/2012 Sb.²³, o bankách, kterým se mění zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Dle tohoto zákona je obchodní banka definována následujícím způsobem:

- a) banky jsou právnickými osobami se sídlem v České republice a jsou založeny jako akciové společnosti,
- b) přijímají vklady od veřejnosti a poskytují úvěry,
- c) k výkonu činnosti mají licenci, kterou uděluje Česká národní banka,
- d) nesmí vykonávat jiné podnikatelské činnosti, než ty, které má povoleny v licenci,
- e) mohou vykonávat působnost kontaktního místa veřejné správy, je-li držitelem autorizace podle zvláštního zákona.

²² ZPRÁVA O ČINNOSTI A HOSPODAŘENÍ ÚŘADU PRO DOHLED NAD DRUŽSTEVNÍMI ZÁLOŽNAMI ZA ROK 2000 [online]. 2001 [cit. 2013-12-02]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/archiv/druzstevni_zalozny/udd_z_hosp2000.pdf> .

²³ Zákon o bankách [online]. 1998 [cit. 2013-10-14]. Dostupné z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/banky/>>.

V podmínkách tržní ekonomiky plní banky řadu funkcí, a to finanční zprostředkování, emisi bezhotovostních peněz, provádění platebního styku a zprostředkování finančního investování na peněžním kapitálovém trhu.

Banky provádí finanční zprostředkování jako podnikatelské subjekty na ziskovém principu, proto se snaží umísťovat získané zdroje tam, kde přinášejí nejvyšší zhodnocení při dané míře rizika. Finanční zprostředkování vytváří podmínky pro přelévání peněžních prostředků do oblastí, podniků a oborů, v nichž je jejich zhodnocení nejvyšší a proto i nejefektivnější.

Emisi peněz může ve státě provádět jediná instituce, a tou je centrální banka. Na druhé straně bezhotovostní peníze v podobě zápisů na bankovních účtech mohou provádět kromě centrální banky i banky obchodní. Provádění platebního styku je založeno na vedení účtů bankovních klientů bankou a tím mohou provádět vzájemné platby bezhotovostním způsobem mezi jejich účty bez potřeby hotovostních peněz. Pro fungování tržní ekonomiky je efektivní platební styk jednou ze základních podmínek.

2.3.3 Bankovní produkty

Bankovní produkty jsou služby nemateriální povahy, které jsou značně různorodé a vzájemně se prolínají. Banky mohou tyto produkty samostatně nabízet svým klientům.

Jednotlivé bankovní produkty vykazují některé společné charakteristické rysy jako nehmotný charakter, ze kterého vyplývají tři základní vlastnosti bankovních produktů:

- a) nejsou skladovatelné – banka se nemůže předzásobit a musí denně reagovat na měnící se poptávku klientů,
- b) jsou abstraktní – nejsou viditelné a hmatatelné, proto je pro úspěšný prodej jednotlivých bankovních produktů velice důležitá kvalitní reklama, kvalitní poradenská činnost, propagace bankovních produktů, pomocí které banka své produkty představí,
- c) nejsou patentovatelné – výhody, jež plynou z inovace bankovního produktu, jsou velmi krátkodobé a rychle napodobitelné od konkurence.

Bankovní produkty mají také vlastnost dualismu, jehož podstatou je, že je bankovní produkt spojením hodnotové a věcné stránky.

Bankovní produkty lze členit podle klasického a moderního přístupu.

Členění podle klasického přístupu je založeno na odrazu bankovních produktů v bilanci banky. Člení se na aktivní, pasivní a neutrální bankovní produkty.

Aktivní bankovní produkty se odrážejí v aktivech rozvahy banky. Bance vznikají pohledávky a banka zde vystupuje v pozici věřitele. Mezi nejvíce užívané aktivní produkty patří kontokorentní úvěr, spotřební a hypoteční.

Kontokorentní úvěr banka poskytuje na základě úvěrové smlouvy na běžném účtu klienta v pohyblivé výši. Banka posoudí klientovu žádost o úvěr a poté vymezí úvěrový rámec, tzv. přípustný debet na jeho běžném účtu. Tento úvěr bývá využíván např. na pořízení oběžného majetku či vykrytí výkyvů na běžném účtu.

Spotřební úvěr slouží k profinancování potřeb obyvatelstva, v převážné míře zboží spotřebního charakteru. Tento úvěr je určen domácnostem, fyzickým osobám či drobným podnikatelům. U hypotečního úvěru je splácení zajištěno zástavním právem k nemovitosti. Tomuto typu úvěru se budu podrobněji věnovat v praktické části.

Pasivní bankovní produkty se odrážejí v pasivech rozvahy banky. Bance vznikají různé závazky a vystupuje zde v pozici dlužníka. Získává cizí zdroje na úvěrové bázi jako např. emise vlastních dluhopisů nebo příjem vkladů. Vlastní kapitál banky je součástí pasiv, proto operace s vlastním kapitálem bývají někdy zařazovány do obchodů pasivních. Jako nejvíce užívané pasivní produkty můžeme jmenovat běžný účet a stavební spoření. Běžný účet je udáván v českých korunách a měsíční výpis je v dnešní době obvykle zasílán elektronicky. Klient zde může využít služeb internetového bankovníctví, telefonního bankovníctví či mobilního bankovníctví. Stavební spoření je druhem spoření zaměřené na nemovitosti, které stát pomocí takzvaného státního příspěvku dotuje.

Mezi **neutrální bankovní produkty** patří např. směnářská činnost, devizové obchody a obchody s cennými papíry se řadí akcie, zájmové listy, dluhopisy, podílové listy, atd. Směnářská činnost znamená výměnu bankovek za bankovky jiné měny.

Členění podle moderního přístupu se odklání od klasického principu. „Primárně vychází z pohledu banky a do popředí funkci, kterou plní daný bankovní produkt pro klienta banky.“²⁴ Je pět základních skupin tohoto přístupu. Produkty investičního bankovníctví, které pro klienty znamenají možnost finančního investování, poradenské služby banky, či získávání zdrojů nebo zajištění prostřednictvím derivátových nástrojů. Depozitní bankovní produkty představují možnost finančního investování pro klienty. Pokladní a směnárenské produkty představují různé transakce s hotovými penězi, nebo směnu hotových peněz. Bankovní finančně úvěrové produkty umožňují klientovi získat finanční prostředky od banky. Platebně zúčtovací bankovní produkty umožňují klientům prostřednictvím banky provádění zúčtovacího a platebního styku.

²⁴ REVENDA, Z., et. al. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. Praha, 2012, s. 98.

3 FINANČNÍ KRIZE V USA A HISTORIE FINANČNÍCH KRIZÍ

Je zřejmé, že lidské emoce mají vliv na všechny světové krize. Pro mnoho subjektů na trhu jsou důsledky daňového šílenství velice nepříjemné. Samotný pojem „finanční krize“ se postupem času vyvíjel až do současnosti, kdy za tím vším stojí rozvoj finančních institucí, vývoj různých politických opatření, která částečně omezují finanční kolapsy v ekonomice. Finanční krize je spojením několika dílčích krizí, jako je například krize měnová, krize investiční či krize likvidity. Z těchto dílčích jevů se skládá samotná finanční krize, proto je tento pojem tak těžko definovatelný.

Rok 1933 byl dobou nejsilnějšího ekonomického propadu v rámci Velké deprese. „Na základě Glass-Steagallova zákona z roku 1933 vznikly dvě skupiny bank: obchodní, které přijímaly vklady a investiční, které je nepřijímaly. Pro obchodní banky platila přísná omezení ohledně rizik, která smějí podstoupit“.²⁵ Tato krize zasáhla Velkou Británii, Itálii, Švédsko, Norsko a Finsko.

V prosinci 1994 se odehrála tzv. Mexická krize způsobená povážlivým odlivem devizových rezerv. „Vládní finanční krize se brzy přelila do soukromého sektoru. V průběhu roku 1995 se mexický HDP propadl o 7 % a průmyslová výroba o 15%. Nejvíce na celé věci zaráží, že se tato krize neomezila pouze na Mexiko. „Tequilový efekt“ se rozšířil na většinu světa, především do ostatních latinskoamerických zemí a zvláště do Argentiny.“²⁶ V roce 1997 postihla země východu velmi těžká finanční krize. Postiženy byly země Jihovýchodní Asie jako Malajsie, Indonésie, Filipíny, Korea a Thajsko. Krize pokračovala do východní Evropy, kde zasáhla Rusko a některé země Blízkého východu a poté opět Latinskou Ameriku.

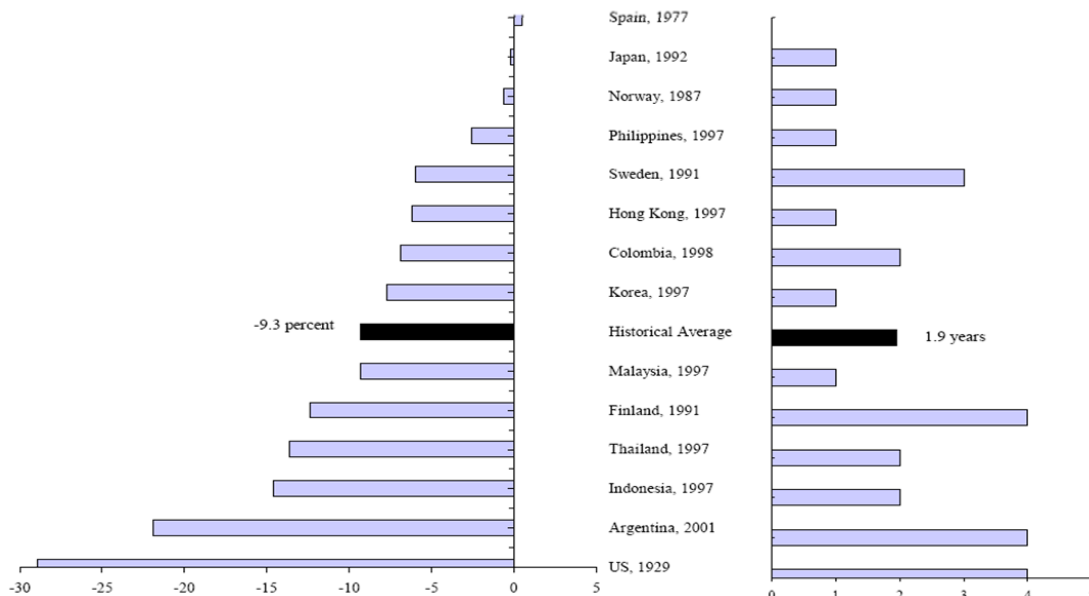
3.1 Nejznámější finanční krize v historii

Na základě zkušeností z minulých finančních krizí může indikovat závažnost a důsledky poslední probíhající finanční krize. Začátek finančních krizí je velmi spjat se vznikem mezinárodních ekonomických vztahů. Obdivuhodná pravidelnost finančních krizí a jejich množství otrásají celosvětovou ekonomikou už několik desítek let. Jak zobrazuje následující graf č. 1, klesl reálný HDP v průměru 9,3 % během největších finančních krizí 20. století a pokles trval téměř dva roky.

²⁵ KRUGMAN, P. *The Return of Depression Economics and the Crisis of 2008*. Praha, 2009, s.139.

²⁶ KRUGMAN, P. *The Return of Depression Economics and the Crisis of 2008*. Praha, 2009 s.47.

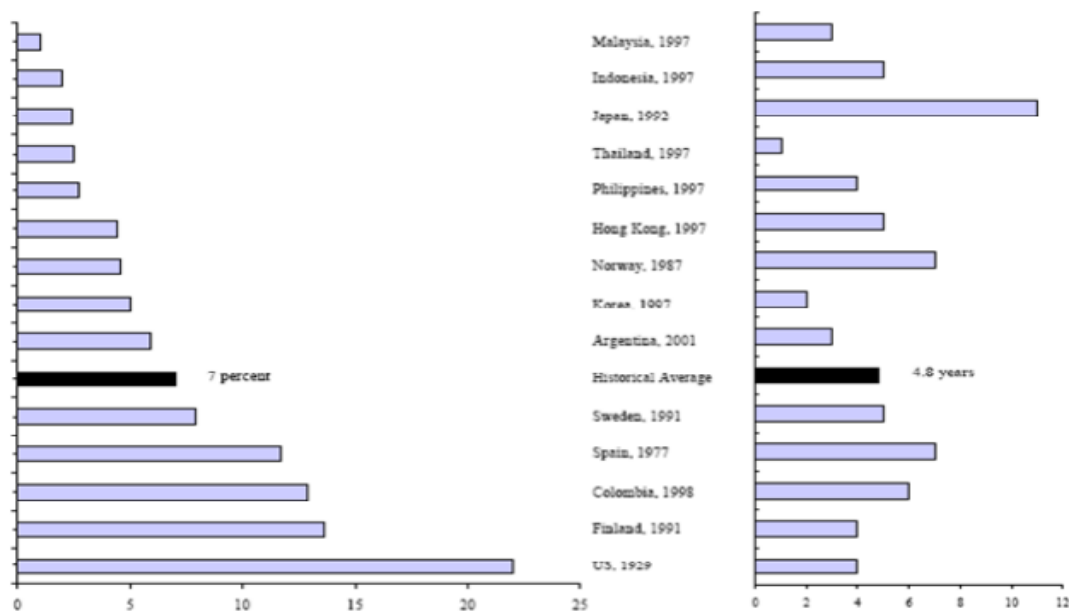
Graf č. 1: Pokles reálného HDP (levý panel) a doba poklesu (pravý panel) během krize²⁷

Následující graf č. 2 zobrazuje průměrný nárůst nezaměstnanosti do pěti let od vypuknutí krize o 7 %. V jednotlivých zemích došlo do pěti let od skončení krize podle studie Reinhart & Rogoff (2008) k nárůstu veřejného dluhu v průměru o 86 % v jednotlivých zemích, což by v post-krizové době vyvíjelo další tlak na udržitelnost veřejných financí.

²⁷ *Dopady finanční krize na implementaci operačních programů v programovacím období 2007 – 2013: Studie Reinhart & Rogoff* [online]. 2009 [cit. 2013-12-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.eeip.cz/download/090515-EEIP-dopad-krize-na-Strukturalni-fondy.pdf>>.

Graf č. 2: Nárůst nezaměstnanosti během krize²⁸

To vše nasvědčuje tomu, že i stávající globální finanční systém nelze označit za stabilní. Ve všech krizích je zákonitost, která vypovídá o tom, že se krize častěji odehrávají v rozvíjejících se zemích a jejich dopady jsou mnohem horší než ve vyspělých státech.

V následující části práce budou popsány nejzásadnější dopady finančních krizí, které v minulosti probíhaly.

3.1.1 Tulipánové šílenství (1634 - 1637)

Počátkem 17. století byla v Holandsku největší vzácností cibulka tulipánu. Vlastnictví „sbírky“ tulipánů znamenalo pro bohaté Holanďany projev dobrého vkusu, což podporovalo další nárůst cen tulipánových cibulek, které byly už tak velmi drahé. Ziskuchtivost proto přilákala i běžný lid, jako byli řemeslníci, zemědělci nebo služebnictvo. Sháněním hotovosti na spekulaci s tulipány klesaly ceny nemovitostí, což vedlo ke směnné bázi, kdy se měnily tulipány přímo za majetek. Obavy nastaly v průběhu roku 1637, kdy začaly ceny dosahovat závratných výšin, kdy jediná cibulka byla prodána za 10. 000 guldenů, v té době to byla hodnota měšťanského domu v Amsterdamu. Posléze se během pár týdnů ceny propadly o devadesát i více procent

²⁸ *Dopady finanční krize na implementaci operačních programů v programovacím období 2007 – 2013: Studie Reinhart & Rogoff* [online]. 2009 [cit. 2013-12-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.eeip.cz/download/090515-EEIP-dopad-krize-na-Strukturalni-fondy.pdf>>.

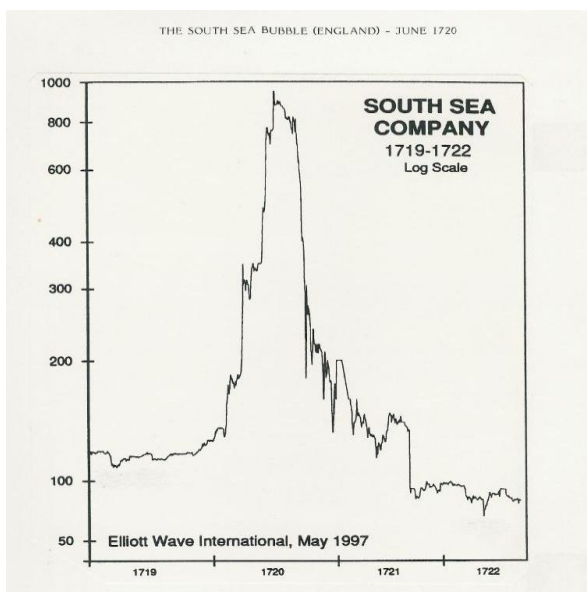
a ti, kteří nestačili prodat všechny cibulky, přišli o podstatnou část svého majetku. To vše mělo velmi negativní vliv na tehdejší ekonomiku Holandska, která se z této situace mnoho let vzpamatovávala. Prvním faktorem bylo zchudnutí řady významných obchodníků, kteří měli velký význam pro ekonomiku a druhým, že lidé, kteří na horečce zbohatli, měli obavu o svůj nabytý majetek, a proto začali investovat a skrývat tento majetek v zahraničí, což mělo negativní dopad na holandskou ekonomiku.²⁹

3.1.2 Tichomořská bublina (1711 - 1720)

Za první známou a historicky nejstarší cenovou bublinou, která se vytvořila na akciovém trhu v Anglii je označována Tichomořská bublina. Velký krach na Holandském trhu byl téměř zažehnán a v Anglii prosperoval burzovní život. V roce 1720 si půjčila britská akciová společnost South Sea Company finanční zdroje, které převyšovaly mnohonásobně její kapitál od britské centrální banky (dnes již nezákonné spojení společností). Účelem byly obrovské investice v tehdejších anglických koloniích. Velké společnosti a investoři, kteří měli vidinu perspektivních investic, tak rozšířili mnohonásobně kapitál South Sea Company a cena akcií tak stoupla na 890 liber z původních cca 120 liber. Po dosažení tohoto vrcholu začali investoři akcie hromadně prodávat a tím bublina splaskla, jak blíže zobrazuje následující graf.

²⁹ *Finanční šílenství aneb půl království za tulipán* [online]. 2005 [cit. 2013-11-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.penize.cz/investice/17683-financi-silenstvi-aneb-pul-kralovstvi-za-tulipan>>.

Obrázek č. 1: Cenová bublina akcií South Sea Company³⁰

3.1.3 Krach na newyorské burze 1929

Dne 24. října roku 1929 proběhl krach na newyorské burze, který je označován za nejznámější případ spekulativní bubliny. Paniku na trhu a hromadný prodej akcií, díky kterému zhroutil trh, způsobil tehdy hospodářský pokles. Šlo o největší burzovní krach v historii lidstva. Z této hospodářské krize se svět vzpamatoval dlouhých deset let a tento den je označován jako Černý čtvrtek.

„Na počátku roku 1929 se objevily hlasy, které varovaly před blížícím se vyčerpáním koupěschopné poptávky na akciových trzích. Vcelku však nenalezly žádnou odezvu a podporu. Politikům, finančníkům, FED ani investorům se totiž příliš nehodily. Jakékoliv úvahy a názory tohoto druhu by jim totiž přinesly pouze ohrožení, obtíže a ztráty, a proto k nim zůstávali hluchí. Aby hájili své různorodé zájmy, zaujali tito významní politici, finanční a firemní představitelé na veřejnosti povětšinou zcela protichůdné stanovisko. Při svých oficiálních vystoupeních ani po pěti letech trvání býčího trhu nešetřili slovy chvály a v situacích pochybností a neklidu uklidňovali veřejné mínění, což se jim až do října 1929 několikrát úspěšně podařilo.“³¹

Následující graf zobrazuje již zmíněný hospodářský pokles po zhroucení trhu na Newyorské burze v říjnu roku 1929.

³⁰ Psychologická analýza a spekulativní bubliny [online]. [2013] [cit. 2013-12-10]. Dostupné z WWW: <<http://daytrade.cz/psychologicka-analyza-a-spekulativni-bubliny/>>.

³¹ VESELÁ, J. Cenové bubliny a finanční krize. *Acta oeconomica Pragensia : vědecký časopis Vysoké školy ekonomické v Praze 2001-.2003.* zv. 11, č. 1., s. 67-68

Obrázek č. 2: Dow Jones index - Krach na Wall Street (1929)³²

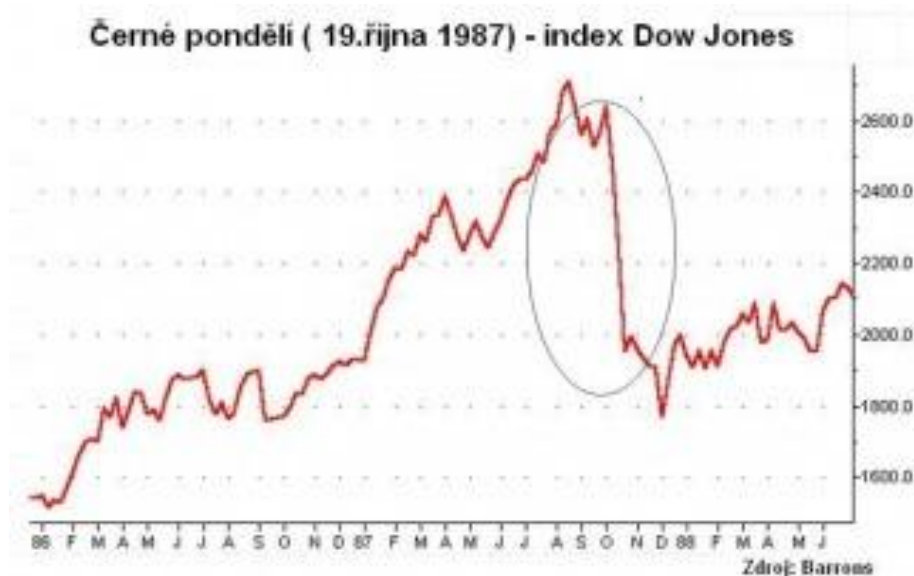
3.1.4 Krach 19. října 1987

Kromě roku 1929 označují historici i pondělí 19. Října roku 1987, které se odehrálo ve Spojených státech, za jeden z největších finančních kolapsů historie. Za jeden jediný den ztratil na hodnotě americký akciový index Dow Jones na hodnotě přes 500 bodů. Tento krach měl začátek způsobený přehnaným optimismem ze strany Fedu (Centrální banka Spojených států Federálního rezervního systému) a pozitivním ohlasem politiky Ronalda Regana, který se snažil první roky o urychlenou obnovu hospodářství po válce s Vietnamem. Snížení daní bylo prvním krokem, a to prospělo jednak podnikatelům, investičnímu prostředí a také omezení federálních výdajů, hlavně v sociální oblasti. Naopak negativní vliv mělo zvýšení výdajů na zbrojení. Tento 5letý býčí trend měl za následek silný propad trhu. Tuto bublinu šlo lépe předpovědět díky tomu, že si mnoho ekonomů všimlo, že rozdíl mezi akciovými a dluhopisovými výnosy byl tehdy největším v historii.

Následující graf zobrazuje ztrátu hodnoty amerického akciového indexu Dow Jones.

³² *Stock Market Crashes of the last 100 Years* [online]. 2012 [cit. 2013-12-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.financial-spread-betting.com/community/education/fundamentals/stock-market-crashes-of-the-last-100-years.html>>.

Obrázek č. 3: Down Jones index - Černé pondělí (19. Října 1987)³³

3.1.5 Asijská krize a ruský finanční propad (1997-1998)

Pozornost investorů na konci devadesátých let se stále více soustředila na východ. V podnikatelském prostředí byla velkým lákadlem levná pracovní síla. Hospodářský vývoj vykazoval pozitivní směr ke zdravému rozvoji. Všechna tyto pozitiva s sebou ale nesla skryté problémy jako silně zaostalý bankovní systém, který špatně ovládal obrovské přítoky zahraničního kapitálu. Většina investičních projektů byla financována z objemu lehce poskytovaných úvěrů, který se do poloviny roku 1997 odhadoval na 389, 4 miliard dolarů. Americká měna se v polovině roku 1997 dost zhodnotila vůči ostatním vedoucím měnám a to vyvolalo nízkou konkurenceschopnost asijského hospodářství, neboť se znehodnocovala i jejich měna. Asijská krize způsobila mohutný propad, jež způsobil poškození mnoha podniků, které už nemohly dostát svým zahraničním závazkům a tak nastal jejich bankrot. Ještě než vypukla krize, šlo 50 % všech investic, které byly určeny pro rozvíjející se trhy, do oblasti jihovýchodní Asie – téměř 100 mld. dolarů.³⁴

V roce 1998 vypukla finanční krize v Rusku. Od počátku 90. let stále klesal HDP a nepřiměřeně vysoká inflace přispívala k devalvačním očekáváním a také snaha Ruska financovat vysoký finanční deficit vládního rozpočtu ze zahraničních finančních

³³ *Burzovní krach 1987... 20 let poté* [online]. 2007 [cit. 2013-12-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.investujeme.cz/burzovni-krach-1987-20-let-pote/>>.

³⁴ JONÁŠ, J. *Bankovní krize a ekonomická transformace : souvislosti mezi ekonomickou transformací, finanční liberalizací a bankovními krizemi*. Praha, 1998. s. 65

trhů. To vše mělo za následek katastrofální dopad asijské krize na ruskou ekonomiku, protože Jihovýchodní Asie byla významným odběratelem některých ruských komodit a po tomto propadu klesla po těchto komoditách poptávka. Ruský akciový trh tak do poloviny roku 1998 ztratil téměř čtyři pětiny své hodnoty.

„Krise silně zasáhla ruskou ekonomiku. Vzrostla inflace (v letech 1998 a 1999 28 % a 86 %), došlo k úpadkům jedné čtvrtiny ruských bank (cca 400). Krize měla i sociální dopady: hodně malých podniků zkrachovala, ty větší naopak zbohatly, což vedlo k ještě větší diferenciaci v ruské společnosti. Krize byla důsledkem toho, že 1. prosince 1999, ruský prezident Boris Jelcin v přímém přenosu novoročního přání oznámil svoji resignaci.“³⁵

3.2 Finanční krize v USA 2008

Hypoteční krize z roku 2008 je zatím poslední bublinou zaznamenanou na trhu. Počátek byl na americkém hypotečním trhu a hlavní příčinou bylo financování hypotečních úvěrů. Tento ekonomický otřes konce devadesátých let souvisel s globálními finančními turbulencemi, jež zasáhly hlavně rozvíjející se latinskoamerické a asijské ekonomiky. Českou republiku zasáhl v situaci, kdy se prohlubovala vysoká vnější nerovnováha a zároveň narůstal deficit veřejných financí. Spojené státy americké během několika let několik větších krizí přestály, ale současná krize má zcela odlišný charakter. Z jedné oblasti trhu se rozšířila do dalších sfér.³⁶

Americké hypoteční krizi předcházela obrovská úvěrová expanze, která byla posléze i jejím důsledkem, který měl katastrofální důsledky. Tato expanze je označována jako „dolarová“. Dalo by se říci, že se za jejího viníka dá považovat Fed, který podporoval úvěrovou expanzi nízkými úrokovými mírami a tím si mohl vzít úvěr kdokoli. Proto stojí za vznikem hypoteční krize ponechání poměrně malého sektoru amerického hypotečního trhu volné ruce.

Příčina světové finanční krize je podle Kalinské definována takto: *„Světová finanční krize byla vyvolána prasknutím bubliny v USA a vyžádala si bankrot velkých amerických, britských a islandských bank, obrovské ztráty (v řadě desítek bilionů USD)*

³⁵ Významné finanční krize 90. let – Rusko [online]. 2007 [cit. 2003-11-23]. Dostupné z WWW: <<http://dumfinanci.cz/clanky/267-vyznamne-financni-krize-90-let-rusko/>>.

³⁶ SOROS, G. *Nové paradigma pro finanční trhy. Úvěrová krize 2008 a co dál*. 1. vyd. Praha : ELK, 2009. s. 10-19.

*a ohrozila existenci celého finančního systému. Zároveň došlo k zmrznutí finančních trhů, tj. k neochotě bank půjčovat prostředky klientům a sobě navzájem.*³⁷

Počátky hypoteční krize sahají do poloviny roku 2007, které se začaly projevovat nejistotou z amerického trhu nemovitostí a vytvoření obrovské cenové bubliny na americkém nemovitostním trhu, které znamenalo vzrůst ceny nemovitostí od začátku roku 2000 do podzimních měsíců roku 2006, kdy začala bublina splaskávat. Investiční banka Bear Stearns se v polovině března 2008 dostala do problémů a od bankrotu i zachránilo převzetí finanční skupinou JP Morgan. Banky v Americe poskytovaly stále větší množství hypotečních úvěrů, to vše bez značného dopadu na index spotřebitelských cen – což se projevilo především z důvodu růstu práce a silnější tržní konkurenci.³⁸

Počátkem září 2008 se na americkém finančním trhu opět začaly objevovat nové negativní informace. Z počátku byla uvalena nucená správa na hypoteční agentury Freddie Mac (Federal Home Loan Mortgage Corporation) a Fannie Mae (Federal National Mortgage Association), které byly posléze zestátněny. Šokem pro světové finanční trhy bylo následné zkrachování banky Lehman Brothers, jedné z největších investičních bank. Globální finanční krize se projevovala zhoršením většiny finančních indikátorů a nastala situace s nedostatečnou likviditou, výrazným poklesem hodnoty finančních a nefinančních aktiv, nárůstem volatility („volatilita = kolísavost daného investičního instrumentu)³⁹ výnosových měr finančních instrumentů, rozsáhlou insolventností finančních institucí a podstatným snížením rozsahu alokace úspor ve finančním systému. „Globální finanční krize se začala projevovat nejen jako úvěrová (bankovní) krize, ale současně i jako krize likvidity a krize investiční.“⁴⁰

Už i Aristoteles psal, že každá vlastnost (i dobrá), je vedena extrémním tempem se stává sama o sobě škodlivou. Aristoteles považuje pouze přiměřenost za vlastnost, jež nelze hnát do extrémů ani ji přehnat. Nám se této vlastnosti bohužel v poslední době příliš nedostává.⁴¹

³⁷ KALINSKÁ, E., et. al. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha, 2010, s. 15-16.

³⁸ Holman, R. (2008): *Americká finanční krize*, CEP, Praha, 2008, c. 71, s. 13.

³⁹ Slovníček pojmů. *Měšec.cz* [online]. 1998-2013 [cit. 2013-05-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.mesec.cz/slovnicek/volatilita/>>.

⁴⁰ REVENDA, Z. a kol. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. vyd. Praha : Management Press 2012, s. 83

⁴¹ SEDLÁČEK, T. *Ekonomie dobra a zla : po stopách lidského tázání od Gilgameše po finanční krizi*. Praha, 2009. S.169

4 DOPADY FINANČNÍ KRIZE

Světová finanční krize je zařazena do období let 2007 až 2009.

„Dne 19. července 2007 Dow-Jonesův index vůbec poprvé překonal hodnotu 14 000. Dne 9. srpna zmrazila francouzská banka BNP Paribas hotovostní výběry ze tří svých fondů – a první velká finanční krize 21. století byla tu.“⁴²

4.1 Dopady krize v USA

V USA byla zpočátku finanční krize považována za situaci, která nijak výrazně neovlivní ekonomické ukazatele. Spojené státy americké ochromilo převzetí bank státem či jejich krachy. Padaly akciové indexy a postavené cenné papíry investorů na úvěrech nebonitních klientů ztrácely velmi rychle svou hodnotu. Velmi nestálými se staly americké trhy s akciemi.

„Americká hypoteční krize ukázala, že hypoteční trh nemůže být ponechán na pospas trhu. Odkládání hypotečních úvěrů do GSE (tj. řízení hypotečního trhu) zajistilo USA po několik desetiletí relativně bezproblémový chod finančního systému. GSE s federální podporou jsou na dlužníky mírné a tvrdý postup vůči nim si ze sociálních důvodů nemohou dovolit. GSE neuplatňují tržní principy.“⁴³ V letech 2007 a 2008 způsobilo malé otevření hypotečního trhu směrem k trhu značné potíže. GSE jsou zátěží amerického hypotečního trhu.

V dalším okamžiku začaly mít problémy automobilové společnosti. I největší automobilky jako je např. Ford, Chrysler a General Motors, hlásily mnoha milionové ztráty. Americký Kongres na tuto situaci reagoval nízkou úročenými půjčkami pro automobilové společnosti.

4.2 Dopady krize na mezinárodních trzích

„Krach krizového trhu se přelil ze Spojených států do Evropy, Austrálie a dalších částí světa z jednoho prostého důvodu: zahraniční investoři koupili přibližně polovinu sekuritizovaných klobás vyrobených na Wall Street – zajištěné dluhové obligace a cenné papíry kryté hypotékami, od kterých odvozovaly svou hodnotu. Během

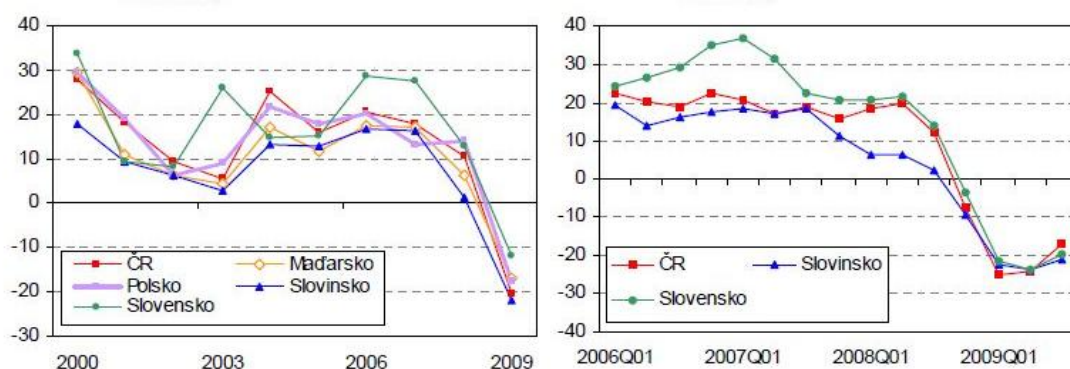
⁴² KRUGMAN, P. *The Return of Depression Economics and the Crisis of 2008*. Praha, 2009, s.146

⁴³ SHILLER, R. J. *Investiční horečka: Iracionální nadšení na kapitálových trzích*. Praha, 2010, s. 275.

*boomu s bydlením po těchto cenných papírech skončily mnohé zahraniční banky, penzijní fondy a řada dalších institucí.*⁴⁴

V dobách krize se mezinárodní obchod snižoval při stálém prohlubování krize. Export a import klesal. Nejlepším řešením bylo zvoleno vyzdvižení přednosti vlastní produkce před dovozem. Čím dál tím větší prohlubování krize měla na svědomí různá protekcionistická opatření, která se začala zavádět. V dnešní době vyspělé ekonomiky spotřebovávají velké množství nerostných, energetických či jiných zdrojů. Běžnou situací v menších zemích je dovoz. Proto s vyspělostí ekonomik roste mezinárodní obchod.

Graf č. 3 a č. 4: Změna vývozu celkem (b. c., meziročně, v %, sezónně očištěno)⁴⁵

4.3 Dopady krize v Evropě

V mnoha evropských zemích nakupovaly banky v minulých letech rizikové cenné papíry. Z tohoto důvodu se dostalo do potíží mnoho významných a velkých institucí.

Největší provázanost s americkým finančním trhem má podle mnohých analytiků Velká Británie. Banky ve Velké Británii byly finanční krizí postiženy silně. V roce 2008 byla britská vláda donucena ke znárodnění dvou bank. Northern Rock byla převzata již v únoru a to hlavně z obav, že by se mohly problémy rozšířit až do celého bankovního sektoru.⁴⁶ Northern Rock následovala Bradford & Bingley⁴⁷, kdy i jiné

⁴⁴ ROUBINI, N., MIHM, S. *Krizová ekonomie: Budoucnost finančnictví v kostce*. Praha, 2011, s. 108.

⁴⁵ *Porovnání vývoje vývozu České republiky s vývojem vývozu Maďarska, Polska, Slovenska a Slovinska na trh EU a Německa* [online]. 2012 [cit. 2013-10-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta170310.doc>>.

⁴⁶ *Velká Británie znárodní banku Northern Rock, akcionáři zuří* [online]. 2008 [cit. 2008-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://byznys.ihned.cz/c1-22984770-velka-britanie-znarodni-banku-northern-rock-akcionari-zuri>>.

banky měli problémy a např. hypoteční banku HBOS převzala finanční skupina Lloyds TSB.

Island je další zemí, která je spojována s finanční krizí, i když je to malá ostrovní země. Na Island finanční krize dopadla velmi silně, kdy příčinou byla velká zadluženost, v některých případech lze mluvit i o bankrotu. Stát převzal banky pod svou kontrolu hned, jak začaly mít problémy. Avšak tato akce neměla efekt uklidnění občanů ani investorů z důvodu silného zadlužení. Kurz islandské koruny k euru neustále padal, proto selhaly pokusy o fixaci a banka tento kurz byla schopna udržet jen jeden pouhý den. V islandských bankách měli kromě islandských občanů uloženy peníze i jiní občané a tak vyvolaly pády bank spory hlavně s Velkou Británií a Dánskem.

Jelikož Island usoudil, že se z krize svépomocí nedostane, požádal o půjčku u Mezinárodního měnového fondu, která mu byla následně udělena.

Z pobaltských zemí bych zmínila Lotyšsko, které zažívalo v posledních letech ekonomický boom a v roce 2006 se stalo evropským rekordmanem v ekonomickém růstu. Tento růst byl financován z úvěrů obyvatel a vlády. Na Lotyšsko dopadla finanční krize a v tu chvíli se stalo rekordmanem v propadu. Pozadu nezůstala ani nezaměstnanost.

4.4 Dopady krize v České republice

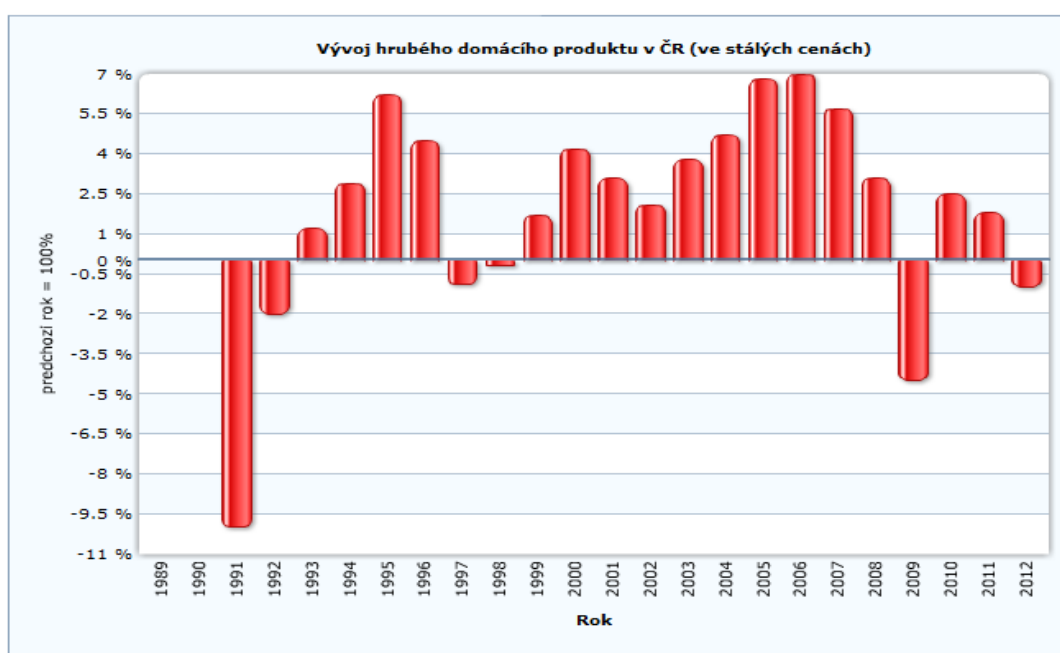
Důsledky současné finanční krize se v České republice, jakožto malé otevřené ekonomice, která je exportně závislá se začaly projevovat téměř okamžitě. Globální finanční krize ovlivnila značným způsobem vývoj finančního systému. Bylo změněno rozhodování finančních institucí. V roce 2009 byla identifikována dvě hlavní rizika, která pro českou ekonomiku plynula:

- v západních ekonomikách pokračovalo prohlubování finanční krize a recese,
- pro podnikatelské subjekty, finanční instituce i domácnosti stálé přetrvávání výjimečně vysoké nejistoty.

⁴⁷ *Evropská komise schválila pomoc pro Bradford & Bingley* [online]. 2008 [cit. 2013-12-10]. Dostupné z WWW: <<http://byznys.ihned.cz/c1-28533270-evropska-komise-schvalila-pomoc-pro-bradford-bingley>>.

Výkonnost české ekonomiky je měřena vývojem hrubého domácího produktu, který je souhrnem hodnot přidaných zpracováním ve všech odvětvích a v činnostech považovaných za produktivní. Vyjadřuje tedy celkovou hodnotu všeho, co bylo vyprodukováno na území ČR nejméně za jedno čtvrtletí. Růst či pokles HDP ve stálých cenách charakterizuje, o kolik % reálně stoupl či klesl HDP ve sledovaném čtvrtletí daného roku oproti stejnému období předchozího roku. Ukazatelem HDP je součet spotřeby, investic, výsledku zahraničního obchodu a výdajů vlády. Následující graf znázorňuje vývoj hrubého domácího produktu v České republice v letech 1989 až 2012. Zde je vidět růst během let 1999 až 2006 a poté postupný pokles hrubého domácího produktu až k jeho stavu v minusových hodnotách v roce 2009. V roce 2010 se začal opět zvyšovat, ale v roce 2012 se opět dostal do minusových hodnot, i když ne tak výrazných.

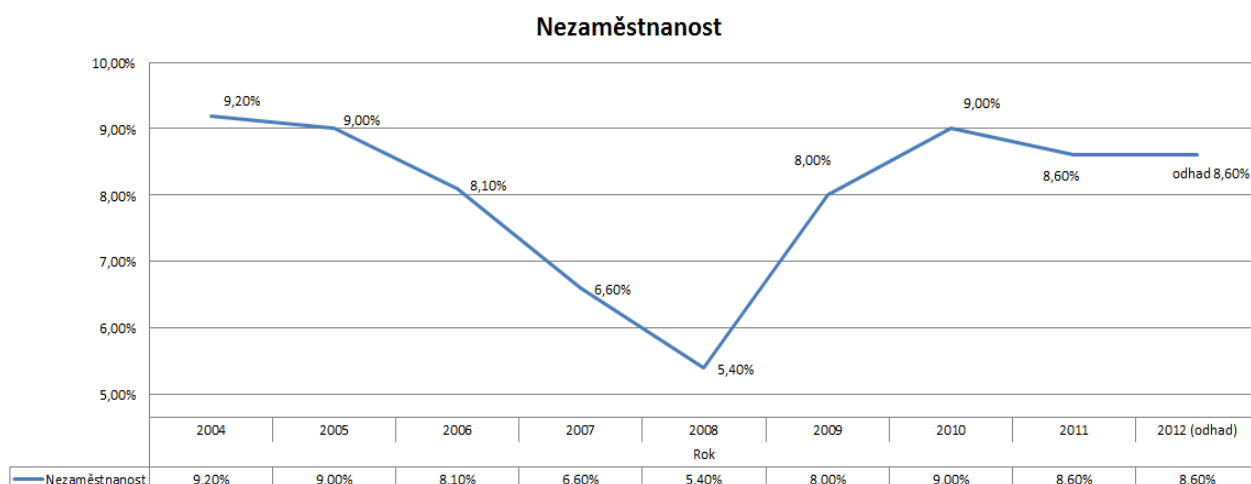
Graf č. 5: Vývoj HDP⁴⁸

Další oblastí je nezaměstnanost, kde důsledkem krize byla vysoká sestupnost množství volných pracovních míst. V následujícím grafu je znázorněn dopad finanční krize na nezaměstnanosti v České republice, kdy byl největší propad zaznamenán v roce 2008 a to na 5,40 %

⁴⁸ *Vývoj hrubého domácího produktu v ČR (ve stálých cenách)* [online]. 2013 [cit. 2013-18-12]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/dyngrafy.nsf/graf/cr_od_roku_1989_hdp>.

Graf č. 6: Nezaměstnanost v České republice v letech 2004 až 2012⁴⁹

Na finančních trzích vyvolala nejistota ohledně ztrát bank růst nedůvěry a banky se bály vzájemného půjčování. Na bankovním trhu byly úrokové sazby neobvykle vysoké a docházelo ke zpřísnění úvěrových podmínek bank rizikovějších klientů. V následujícím grafu je vývoj úrokových sazeb od roku 2003 do roku 2013, kdy v roce 2006 byly úrokové sazby pod 3,80 % a postupně stoupaly až do roku 2009, kdy byla jejich výše nad 5,80 %. Ke konci roku 2009 však sazby začaly opět klesat a dostaly se v roce 2013 na 3,01 %.

Graf č. 7. Vývoj úrokových sazeb⁵⁰

⁴⁹ *Nezaměstnanost v ČR* [online]. 2011 [cit. 2013-12-09]. Dostupné z WWW: <<http://flek.cz/clanky/hledam-praci/mezirocní-vývoj-nezaměstnanosti-v-cr>>.

⁵⁰ *Fincentrum Hypoindex srpen 2013: Mírný nárůst sazeb pokračuje* [online]. 2013 [cit. 2013-12-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.hypoindex.cz/fincentrum-hypoindex-srpen-2013-mirny-narust-sazeb-pokracuje/>>.

České banky přečkaly krizi velmi dobře, ale dopad to mělo na klienty bank v podobě zvýšených požadavků na zajištění úvěrů a zpřísnění kritérií pro poskytování úvěrů.

5 PŘENESENÍ SVĚTOVÉ FINANČNÍ KRIZE NA BANKOVNÍ SEKTOR V ČESKÉ REPUBLICE

České banky jsou velice ovlivněny finanční a obchodní politikou svých mateřských bank v zahraničí. Mateřské banky mají rozhodující podíl na rozhodování svých dceřiných společností.

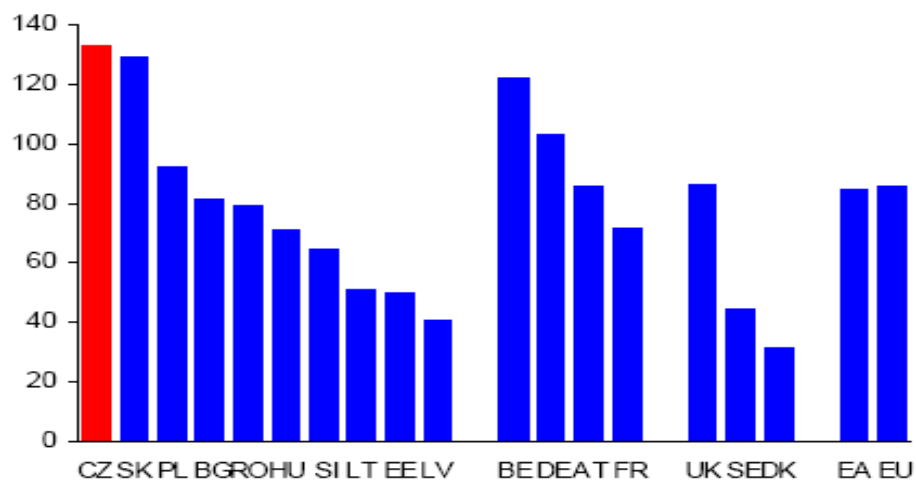
Tabulka č. 3: Mateřské společnosti – 10 největších bank působících v ČR dle bilanční sumy⁵¹

Banka	Bilanční suma k 31.12.2012 (v mld. Kč)	Mateřská společnost
ČSOB a. s.	937,2	Belgická společnost KBC
ČSOB a. s.	920,4	Erste Group
KB a. s.	786,8	Société Générale
UniCredit Bank Cr and Sk a. s.	288,7	UniCredit Bank Austria AG
Raiffeisenbank a. s.	197,6	Raiffeisen Bausparkasse GmbH
GE Money Bank a. s.	138,9	General Electric Company
PPF Banka a. s.	93,3	PPF Group N.V.
J & T BANKA a. s.	83,0	J & T Finance
Volksbank CZ a. s.	57,2	Volksbank International (VB)
LBBW Bank CZ a. s.	26,8	Landesbank Baden - Württemberg (LBBW)

Na počátku krize měl český bankovní sektor dostatek likvidity a české banky mají stále v podobě klientských vkladů dostatek cizích zdrojů pro poskytování úvěrů z tzv. primárních vkladů.

⁵¹ *Vlastní zpracování na základě výročních zpráv bank.*

Graf č. 8: Poměr primárních vkladů k úvěrům ve vybraných zemích EU, včetně ČR v roce 2008 (v procentech, rezidentské úvěry a vklady, nebankovní subjekty)⁵²

V roce 2008 byl v České republice poměr klientských vkladů k úvěrům nejvyšší a to v celé Evropské unii. Bank v České republice se v rámci své bilance nadprůměrně soustředí na úvěrování ekonomiky. V následující tabulce je vidět poměr bilance České republiky vůči ostatním zemím.

⁵² SINGER, M. *Hospodářská krize a česká ekonomika* [online]. 2010 [cit. 2013-10-09]. Dostupné z WWW: http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/singer_20100614_vse.pdf.

Tabulka č. 4: Srovnání struktury bilancí bank v EMU, ČR, a okolních zemích v březnu 2012⁵³

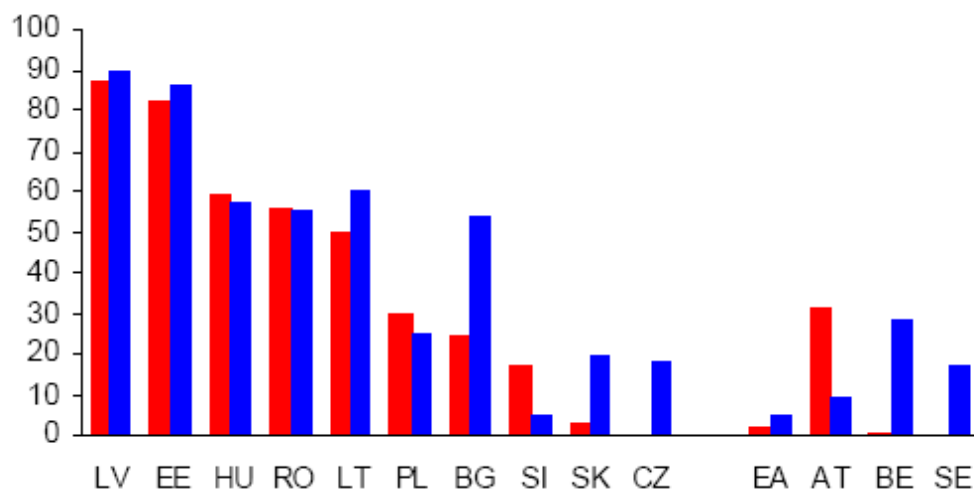
Země	EMU	DE	AT	SK	CZ	HU	PL
Struktura pasiv							
<i>Klientská depozita</i>	32,0%	36,3%	31,9%	65,5%	57,6%	39,6%	55,8%
<i>Ostatní depozita</i>	19,7%	18,0%	23,4%	7,7%	10,7%	11,4%	6,6%
<i>Emitované dluhopisy</i>	15,0%	15,3%	23,1%	6,0%	6,4%	9,5%	3,5%
<i>Kapitál a rezervy</i>	6,7%	4,8%	9,2%	13,2%	11,0%	9,0%	13,7%
<i>Externí závazky</i>	11,6%	9,9%	8,4%	3,7%	8,4%	22,1%	4,5%
Struktura aktiv							
<i>Klientské úvěry</i>	33,1%	30,4%	34,1%	58,1%	43,5%	48,4%	58,8%
<i>úvěry/depozita</i>	103,3%	83,6%	107,0%	88,7%	75,4%	122,1%	105,4%
<i>Ostatní úvěry</i>	22,1%	27,1%	27,0%	7,7%	15,1%	14,6%	11,2%
<i>Investice do CP</i>	18,5%	16,2%	17,9%	22,9%	20,8%	25,2%	20,4%
<i>Externí aktiva</i>	12,6%	11,8%	17,3%	5,9%	12,9%	10,3%	2,7%
<i>Čistá externí aktiva</i>	1,0%	1,9%	8,9%	2,2%	4,5%	-11,8%	-11,9%

Protože čistá externí aktiva českých bank odpovídají 4,5 % bilanční sumy, mají kladnou bilanci se zahraničím, což lze říci z okolních zemí pouze o Rakousku, jehož externí aktiva odpovídají 8,9 %.

Česká republika má stabilní bankovní sektor, který po celou dobu finanční krize nepotřeboval finanční podpory vlády či centrální banky jako tomu bylo v řadě jiných zemí. Banky nebyly závislé na funkčnosti trhů sloužících k zajišťování kurzového rizika, protože téměř neposkytovaly ve větší míře úvěry v cizích měnách.

⁵³ Trendy v bankovním sektoru - Investiční bankovníctví, Komerční banka a.s. [online]. 2012 [cit. 2013-10-09]. Dostupné z WWW: <<http://trading.kb.cz/ibweb/analysisDetail.do?ID=8672>>.

Graf č. 9: Úvěry v cizí měně ve vybraných zemích EU, včetně ČR v roce 2008 (v % celkových úvěrů danému segmentu; červená = domácnosti, modrá = podniky)⁵⁴

Bankovní sektor byl na počátku krize a stále je dobře kapitalizovaný a vysoce ziskový. Podíl „toxických“ aktiv byl méně než 1 %. Toxická aktiva jsou aktiva se značně nižší, či nulovou hodnotou na straně aktiv, než za jaké je finanční instituce nakupovaly. Přímé dopady finanční krize nebyly pro český bankovní sektor závažné. V roce 2008 byl poměr klientských depozit k úvěrům nejvyšší z celé Evropské unie. Přes všechna zmíněná pozitiva rostl na v průběhu počátku finanční krize podíl úvěrů v selhání a tempo růstu úvěrů zpomalovalo. Přičemž kreditní riziko bylo vychýleno směrem vzhůru.

5.1 Vývoj výnosů a nákladů českého bankovního systému

Rok 2013 byl pro bankovní sektor v realizaci zisků stále úspěšným a český bankovní sektor dosáhl čistého zisku 50,6 mld. Kč, což bylo oproti rekordnímu roku 2007 o pouhých 3 % méně.⁵⁵ K poklesu zisků u některých subjektů finančního trhu přesto došlo a to z důvodů odepsání některých rizikových aktiv. Významnější potíže s bilanční likviditou ale bankovní systém v ČR nezaznamenal. I nadále zůstává bankovní sektor ve velmi dobré pozici, podložený vysokou ziskovostí, dobrou bilanční likviditou, vysokým poměrem vkladů na úvěrech, v případě domácností nulovým podílem úvěrů

⁵⁴ SINGER, M. *Hospodářská krize a česká ekonomika* [online]. 2010 [cit. 2013-10-09]. Dostupné z WWW:

http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/singer_20100614_vse.pdf.

⁵⁵ *Finanční stabilita* [online]. 2009 [cit. 2013-12-15]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/zpravy_fs/fs_2008-2009/FS_2008-2009_4_financni_sektor.pdf>.

v cizích měnách a nezávislosti na externím financování. Ani obavy z přelivů od mateřských společností se nepotvrdily. U většiny bank byly hlavním zdrojem zisků rostoucí výnosy z finanční činnosti, a to především čisté výnosy z poplatků a čisté úrokové výnosy. Avšak z důvodu nárůstu nesplácených úvěrů se zvýšily ztráty ze znehodnocení aktiv. Vše je vidět v následující tabulce.

Tab. č. 5: Výkaz zisku a ztráty bankovního sektoru⁵⁶

	31.12.2010	31.12.2012	30.9.2013
1. Zisk z finanční a provozní činnosti	157 376	167 152	126 857
2. Správní náklady	62 381	66 646	48 125
3. Odpisy	6 926	6 747	5 056
4. Tvorba rezerv	-258	721	866
5. Ztráty ze znehodnocení	22 535	16 179	12 602
6. Negativní goodwill bezprostředně zahrnutý do výkazu Z/Z	0	0	0
7. Podíl na Z/Z přídr. a ovládaných osob a společných podniků	0	0	10
8. Zisk (ztráta) z neoběžných aktiv a vyřazovaných skupin	-157	-205	2
9. Náklady na daň z příjmů	9 980	12 348	9 577
10. Zisk (ztráta) po zdanění	55 656	64 307	50 643

V průběhu roku 2012 se v nižším meziročním růstu bilanční sumy finančního sektoru projevil nepříznivý vývoj reálné ekonomiky. V roce 2011 byl nejvýznamnější procentuální nárůst aktiv v bankovním sektoru a v následujícím roce došlo k tomuto růstu ve všech segmentech finančního segmentu až na výjimku nebankovních zprostředkovatelů financování aktiv. V rámci velikosti aktiv je nejvýznamnějším segmentem finančního sektoru sektor bankovní s podílem přesahujícím 77 % celkových aktiv.

Kromě Slovinska je Česká republika jedinou novou členskou zemí Evropské unie, která je na externí financování bankovního sektoru nezávislá. České banky si vypůjčují v zahraničí, ale ve srovnání s ostatními zeměmi regionu i Evropské unie

⁵⁶ *Výkaz zisku a ztráty bankovního sektoru - 4a - Absolutní ukazatele* [online]. 2013 [cit. 2013-12-15]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zakladni_ukazatele_fin_trhu/banky/bs_ukazatele_tab04a.html>.

jsou tyto externí výpůjčky poměrně malé. V České republice je riziko refinancování nízké díky kladné krátkodobé čisté externí pozici.

I když domácí bankovní sektor sám o sobě není zdrojem rizik, jak uvedl Miroslav Singer⁵⁷, nějaká přesto byla. Rizika byla spojena hlavně s vývojem v zahraničí. Jedním ze zmíněných rizik byla zhoršená schopnost některých bank pro získání zdrojů na financování aktiv. Rizikem byla také výjimečně vysoká míra nejistoty ve směru k vývoji cen produkce, cen aktiv, dlouhodobých úrokových sazeb a ekonomické aktivity. Neméně důležitým rizikem byla i hrozba pro kapitálovou přiměřenost v podobě rostoucí ztráty z úvěrů i z cenných papírů.

5.2 Finanční a likvidní stabilita českého bankovního systému

Česká národní banka provádí pravidelně makro-zátěžové testy bankovního sektoru od roku 2003 a od roku 2008 jsou prováděny čtvrtletně.

Tyto testy v roce 2009, tedy krátce po vzniku globální finanční krize pracovaly se dvěma scénáři. První scénář A: „baseline“ odráží prognózu ČNB z 6. 8. 2009 a scénář B: kdy „vleklá recese“ předpokládá větší a delší pokles HDP v porovnání s baselinem.⁵⁸

Tabulka č. 6: Vývoj makroekonomických proměnných dle ČNB⁵⁹

Typ scénáře	Baseline		Vleklá recese	
	2009	2010	2009	2010
Reálný růst HDP (% , y-o-y)	-3,8	0,8	-5,2	-1,1
Míra inflace (% , y-o-y)	1,2	1,1	1,2	1,2
Úroková sazba 3M PRIBOR (%)	2,1	1,8	2,3	2,0
Měnový kurz CZK/EUR	26,6	25,7	27,0	27,0

Výsledky aktuálních zátěžových testů bankovního sektoru v ČR prokázaly jeho dostatečnou odolnost vůči případným negativním šokům. I při realizaci velmi

⁵⁷ Česká ekonomika a krize [online]. 2010 [cit. 2013-12-07]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/singer_20100115_khk_plzen.pdf>.

⁵⁸ Česká ekonomika a krize [online]. 2010 [cit. 2013-12-09]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/singer_20100115_khk_plzen.pdf>.

⁵⁹ SINGER, M. *Hospodářská krize a česká ekonomika* [online]. 2010 [cit. 2013-10-09]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/singer_20100614_vse.pdf>.

nepříznivého zátěžového scénáře, by kapitálová vybavenost celého odvětví zůstala nad 8 % regulatorním minimem. Banky tedy zůstávají stabilní v obou scénářích, tzn., že generují dostatečné výnosy a akumulují zisk.

Dobrou likviditní pozici bank v ČR potvrzují testy likvidity. Aplikace zátěžového testu byla součástí hodnocení odolnosti bankovního sektoru. Pro tento test byl použit makrozátěžový dvoukolový testovací model znázorněný tabulkou č. 1. v předchozí kapitole. Tento test se zaměřuje na odolnost likvidního polštáře bank vůči případným likvidním šokům. Test byl aplikován na 23 bank se sídlem v České republice. Výsledkem je poměrně vysoká úroveň udržovaných pohotových aktiv v celkovém bankovním sektoru (nad 20 %). Na horizontu jednoho měsíce by tedy byly zasaženy nejvíce malé banky, po kterých by následovaly ty velké.

Napříč bankami se likvidní polštář liší. Likvidní polštář je pro horizont jednoho měsíce dán součtem pokladní hotovosti, pohledávek za centrální bankou, českých vládních dluhopisů a pohledávek splatných do jednoho měsíce, zatímco pro tříměsíční horizont jsou brány v úvahu pohledávky splatné do třech měsíců. Malé a velké banky spolu se stavebními spořitelny drží značnou část svých likvidních prostředků v podobě českých vládních dluhopisů. Oproti tomu střední banky mají své likvidní prostředky rozděleny rovnoměrněji mezi aktiva likvidního polštáře. Ve výše zmíněném testu dopadly střední banky nejlépe, avšak kdyby byla aplikována vyšší zátěž na nedobytnost krátkodobých pohledávek například z důvodu zamrznutého mezibankovního trhu, by tyto banky tak příznivě nedopadly. I v případě, kdy byly podmínky scénáře nastaveny velmi přísně, tak tuto situaci testované banky přestály. Z toho vyplývá, že by byly schopny do jednoho až třech měsíců odstranit potenciální likvidní mezeru a to i v případě zhoršených tržních podmínek. Dobrou likvidní pozici domácích bank doložilo i provedené šetření týkající se poměrů LCR v rámci regulatorních pravidel. Výsledkem tedy je, že by české banky neměly potíže se splněním požadovaných limitů s výraznou rezervou.⁶⁰

5.3 Stav českého bankovního systému po krizi

V roce 2012 byl i přes pokles ekonomické aktivity vývoj českého bankovního sektoru pozitivní. Současná situace dokazuje, že si bankovní sektor udržuje dostatečnou

⁶⁰ SINGER, M. *Finanční stabilita 2012-2013* [online]. 2013 [cit. 2013-12-15]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/zpravy_fs/fs_2012-2013/fs_2012-2013_financni_sektor.pdf>.

kapitálovou přiměřenost, ziskovost i likviditu. Za hlavní riziko se označuje pokračující ekonomické zpomalení vedoucí k nárůstu úvěrového rizika a možný pokles ziskovosti bankovního sektoru. Některé instituce mohou být v důsledku rozdílů mezi jednotlivými institucemi méně odolné vůči nepříznivému vývoji. Situace, která je označována za nepříznivou je nadále v segmentu družstevních záložen, kterému ukazatele rizikovosti rostou a některé instituce míru obezřetnosti svého podnikání vykazují nízkou.

Aktiva bankovního sektoru v roce 2012 rostla i přes pokles reálné ekonomiky. V průběhu roku 2012 se projevil nepříznivý vývoj reálné ekonomiky v nižším meziročním růstu bilanční sumy finančního sektoru. V roce 2011, kdy byl procentuální nárůst nejvyšší v bankovním sektoru a v segmentu družstevních záložen, tak v roce 2012 k růstu aktiv napříč všemi segmenty finančního sektoru s výjimkou nebankovních zprostředkovatelů financování aktiv. Nadále patří bankovní sektor k nejvýznamnějším segmentům finančního sektoru s podílem přesahujícím 77 % celkových aktiv z pohledu velikosti celkových aktiv.⁶¹

Bankovní sektor potřebuje dostatečné kapitálové polštáře, i když zůstává jako celek odolný. V posledních dvou letech horizontu testů se bankovní sektor dostává do účetní ztráty. Čtrnáct bank, které reprezentují téměř 19 % aktiv sektoru, se ocitá v situaci nedostatečné kapitálové přiměřenosti. Výše kapitálových injekcí, které by byly zapotřebí, by činila více než 29 mld. Kč. V případě pokračujícího nepříznivého vývoje by se agregátní kapitálová přiměřenost bankovního sektoru, která by se v rámci dosavadního negativního vývoje udržela nad 8 % regulační hranici, mohla klesnout pod kritickou úroveň. Je proto důležité, aby si banky udržovaly ke krytí ztrát dostatečné kapitálové polštáře a zachovaly si i nadále svou současnou odolnost vůči negativním šokům.

⁶¹ SINGER, M. *Finanční stabilita 2012-2013* [online]. [2013] [cit. 2013-12-07]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/zpravy_fs/fs_2012-2013/fs_2012-2013_financni_sektor.pdf>.

6 ANALÝZA DOPADŮ SVĚTOVÉ FINANČNÍ KRIZE NA PRODUKTOVOU NABÍDKU VYBRANÝCH BANK SE SÍDLEM V ČESKÉ REPUBLICE

Pro analýzu dopadů finanční krize byly zvoleny čtyři největší banky působící v České republice, kterými jsou ČSOB, Česká spořitelna, Komerční banka a UniCredit Bank.⁶² U zmíněných bank byla provedena analýza nabídky bankovních produktů od roku 2007 do roku 2012 na základě výkazů o zisku a ztrátě ve výročních zprávách, kde se práce zaměřuje především na poskytnuté úvěry.

6.1 ČSOB

Československá obchodní banka, a. s. působí jako univerzální banka v České republice. Banka byla založena státem v roce 1964 jako banka pro poskytování služeb v oblasti financování zahraničního obchodu. V červnu roku 1999 byla privatizována a jejím majoritním vlastníkem se stala belgická KBC Bank, která je součástí skupiny KBC. V červnu roku 2000 ČSOB převzala Investiční a poštovní banku (IPB). Do konce roku 2007 působila ČSOB na českém i slovenském trhu, ale k 1. lednu 2008 byla slovenská pobočka oddělena. Do ucelené nabídky služeb ČSOB patří kromě bankovních služeb také pojistné a penzijní produkty. ČSOB poskytuje své služby všem klientským segmentům, tj. fyzickým osobám, malým a středním podnikům, korporátním a institucionálním klientům.⁶³

⁶² *Největší banky v Česku budou pod přísnějším dohledem centrálních bankéřů* [online]. 2013 [cit. 2013-12-18]. Dostupné z WWW: <http://www.rozhlas.cz/zpravy/domaciekonomika/_zprava/nejvetsi-banky-v-cesku-budou-pod-prisnejsim-dohledem-centralnich-banckeru--1271194>.

⁶³ *O skupině ČSOB* [online]. [2013] [cit. 2013-12-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.csob.cz/cz/Csob/O-CSOB/Skupina-CSOB/Stranky/default.aspx>>.

Tab. č. 7: Analýza dopadů finanční krize na ČSOB⁶⁴

Položka	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Úvěry a pohledávky (v mil. Kč)	340.279	411.129	411.644	395.774	399.741	449.291	479.516
Vklady klientů (v mil. Kč)	494.637	561.961	525.200	596.079	573.147	612.160	629.622
Počet klientů (v tis.)	2.931	2.995	3.047	3.064	3.078	3.096	3.054
Počet zaměstnanců	8.237	8.224	8.468	8.018	7.641	7.769	7.801
Poměr úvěrů k vkladům	62,5	63,8	72,3	71,1	68,5	72,7	75,2
Kapitálová přiměřenost (v %)	9,29	10,49	10,31	12,33	16,51	13,6	14,4

Od roku 2006 do roku 2012 měly úvěry a pohledávky, vklady klientů, poměr úvěrů k vkladům i počet zaměstnanců v ČSOB rostoucí charakter. Počet klientů se zvedl v roce 2008 oproti předešlému roku o 52 tis. klientů, kdy v letech 2009 až 2011 měl stále rostoucí charakter, ale v roce 2012 se tento počet snížil o 42 tis. klientů. Kapitálová přiměřenost se do roku 2010 zvyšovala, ale v roce 2011 klesla o celých 2,91 %, avšak v roce 2012 se zvýšila na 14,4 %.

6.2 Česká spořitelna

Česká spořitelna vznikla v roce 1992 jako akciová společnost a navázala tak na činnost Spořitelny české. Pevné postavení na českém trhu dokládá počet klientů této společnosti, který se v současné době pohybuje okolo 5,2 milionu klientů. Česká spořitelna je od roku 2000 členem Erste Group, což je jeden z předních poskytovatelů finančních služeb ve střední a východní Evropě. Banka se soustřeďuje na drobné klienty, malé a střední firmy, města a obce. V oblasti finančních trhů a financování

⁶⁴ *Výroční a pololetní zprávy* [online]. [2013] [cit. 2013-12-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.csob.cz/cz/Csob/O-CSOB/Povinne-informace/Pravidelne-zverejnovane-informace/Stranky/Vyrocní-a-pololetní-zpravy.aspx>>, vlastní zpracování.

velkých korporací hraje velkou roli. Česká spořitelna patří na českém kapitálovém trhu mezi významné obchodníky s cennými papíry.⁶⁵

Tab. č. 8: Analýza dopadů finanční krize na Českou spořitelnu⁶⁶

Položka	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Pohledávky za klienty (v mil. Kč)	329.105	418.415	461.424	469.192	459.975	483.552	489.103
Závazky ke klientům (v mil. Kč)	537.487	588.526	642.504	643.420	661.074	658.016	688.624
Počet klientů (v tis.)	5.277	5.294	5.293	5.273	5.265	5.203	5.297
Počet zaměstnanců	10.809	10.897	10.911	10.843	10.744	10.556	10.760
Kapitálová přiměřenost (v %)	9,26	9,55	10,31	12,3	13,9	13,1	16,00
Bilanční suma (v mil. Kč)	728.393	814.125	862.230	855.130	881.629	892.598	920.403

Z dat je zřejmý roční růst objemu pohledávek za klienty i růst vkladů klientů. Počet zaměstnanců i klientů má také rostoucí tendenci, což u ČSOB říci nelze. Posledními rostoucími položkami je kapitálová přiměřenost a bilanční suma, které se také stále do roku 2012 zvyšovaly. Lze tedy říci, že světová finanční krize Českou spořitelnu nijak výrazně neovlivnila, jen mezi léty 2008 a 2009 nebyl tak vysoký nárůst u všech výše uvedených položek.

6.3 Komerční banka

Komerční banka je mateřskou společností Skupiny KB a je součástí skupiny Sociétés Générale. Banka patří mezi přední bankovní instituce v České republice a v regionu střední a východní Evropy. V oblasti detailového, podnikového a investičního bankovníctví je Komerční banka univerzál se širokou nabídkou služeb. Banka vlastní distribuční síť a je dostupná prostřednictvím sítě poboček KB a přímého

⁶⁵ Česká spořitelna [online]. 2013 [cit. 2013-12-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.banky.cz/ceska-sporitelna>>.

⁶⁶ Výroční zprávy [online]. 2013 [cit. 2013-12-14]. Dostupné z WWW: <http://www.csas.cz/banka/appmanager/portal/banka?_pageLabel=advanced_search_subportal01&_nfpb=true&segment=osFin&basicSearchText=v%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD+zpr%C3%A1vy&T1760399471274210463928pager.offset=0>, vlastní zpracování.

bankovníctví. Mezi nabídku specializovaných služeb Komerční banky patří penzijní připojištění, faktoring, stavební spoření, pojištění a spotřebitelské úvěry. Obsluha korporátní klientely Komerční banky je rozdělena do dvou segmentů, parametrem je obvykle roční obrat (tržby) klienta a škála produktů, které využívá.⁶⁷

Tab. č. 9: Analýza dopadů finanční krize na Komerční banku⁶⁸

Položka	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Objem úvěrů klientům (v mil. Kč)	252.505	304.938	364.040	372.303	384.593	434.386	451.547
Vklady klientů (v mil. Kč)	480.107	540.229	554.570	551.809	538.051	560.701	579.067
Počet zaměstnanců	7.552	7.764	7.981	8.815	8.619	8.774	8.758
Kapitálová přiměřenost (v %)	11,9	10,1	12,1	14,8	15,27	14,61	14,66
Bilanční suma (v mil. Kč)	597.555	661.819	699.044	695.075	698.014	754.810	786.836

Objem klientských úvěrů Komerční banky měl v letech 2006 až 2012 oproti klientským vkladům, kdy v roce 2010 oproti roku 2009 klesly o celých 13. 758 mil. Kč rostoucí tendenci. Počet klientských vkladů, ale v roce 2011 opět stouply a tento vzestup se udržel až do roku 2012, stejně jako počet zaměstnanců a bilanční suma. Pokles byl však zaznamenán u kapitálové přiměřenosti, která oproti roku 2010 klesla o 0,66 %, i když se v roce 2012 zvýšila 0,05 %, tak se na předešlých 15,27 % nevrátila, ani nenavýšila. Vše je znázorněno v následující tabulce č. 9.

6.4 UniCredit Bank

UniCredit Bank zahájila svoji činnost na českém trhu 5. listopadu 2007, kdy vznikla integrací dvou dosud samostatně působících úspěšných bankovních domů HVB Bank a Živnostenské banky. UniCredit Bank je silná a výkonná evropská banka s dominantním postavením ve střední a východní Evropě. Díky tomu usnadňuje banka

⁶⁷ *Základní informace* [online]. [2013] [cit. 2013-12-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.kb.cz/cs/o-bance/o-nas/zakladni-informace.shtml>>.

⁶⁸ *Výroční zprávy* [online]. [2013] [cit. 2013-12-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.kb.cz/cs/o-bance/vztahy-s-investory/publikace/vyrocní-zpravy.shtml>>, vlastní zpracování.

jejím klientů mezinárodní obchod a kontakty s jejich partnery. Garance vysokého standardu je pro banku samozřejmostí. Mezi klienty banky patří nároční, cílevědomí a odpovědní lidé, privátní klientela a podnikatelé, kteří požadují kvalitu a hledají způsob, jak optimálně využít své peníze. UniCredit Bank nabízí komplexní, spolehlivé a precizní produkty a služby, které v dané oblasti patří mezi nejlepší. UniCredit Bank poskytuje od prosince 2013 pod jednotným obchodním názvem UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s. bankovní produkty a služby v České republice a na Slovensku. Banka si vybuodovala mimořádně silnou pozici v oblasti akvizičního financování a také se řadí na první příčku ve financování komerčních nemovitostí.⁶⁹

Tab. č. 10: Analýza dopadů finanční krize na banku UniCredit Bank⁷⁰

Položka	1.1.-30.9 2006	1.10.2006- 31.12.2007	2008	2009	2010	2011	2012
Objem úvěrů klientům (v mil. Kč)	106.701	153.187	173.856	167.700	172.070	181.780	184.715
Vklady klientů (v mil. Kč)	104.161	166.322	170.770	171.827	174.373	178.652	195.120
Počet zaměstnanců	954	1.631	1.667	1.661	1.796	1.980	2.004
Kapitálová přiměřenost (v %)	11,1	9,55	10,06	12,56	14,12	15,58	15,82
Bilanční suma (v mil. Kč)	179.344	268.935	278.681	264.627	270.176	288.673	318.909

V tabulce č. 10 je zřejmé, že se objem úvěrů klientům v bance UniCredit Bank v letech 2006 až 2012 stále zvyšoval, takže tuto banku v rámci poskytování úvěrů světová finanční krize neovlivnila. Menší pokles byl zaznamenán u klientských vkladů, kdy v roce 2009 byly vyšší pouze o 1.057 milionu Kč. Pokles byl zaznamenán v počtu zaměstnanců banky v roce 2009, kdy se tento stav oproti roku 2008 snížil o 6 zaměstnanců a lze říci, že je zde ukázka dopad nezaměstnanosti v rámci snižování stavu zaměstnanců banky. Dalším zaznamenáním snížení je kapitálová přiměřenost, která klesla v roce 2007 o 1,55 %, ale v následujících letech měla tendenci stoupající.

⁶⁹ UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s. [online]. 2013 [cit. 2013-12-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.unicreditbank.cz/web/o-bance>>.

⁷⁰ Výroční zprávy [online]. [2013] [cit. 2013-12-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.unicreditbank.cz/web/o-bance/vyrocní-zpravy>>, vlastní zpracování.

V roce 2009 se také snížila bilanční suma oproti předešlému roku 2008 a to o 14.054 milionu Kč, kdy ale v následujících letech rostla.

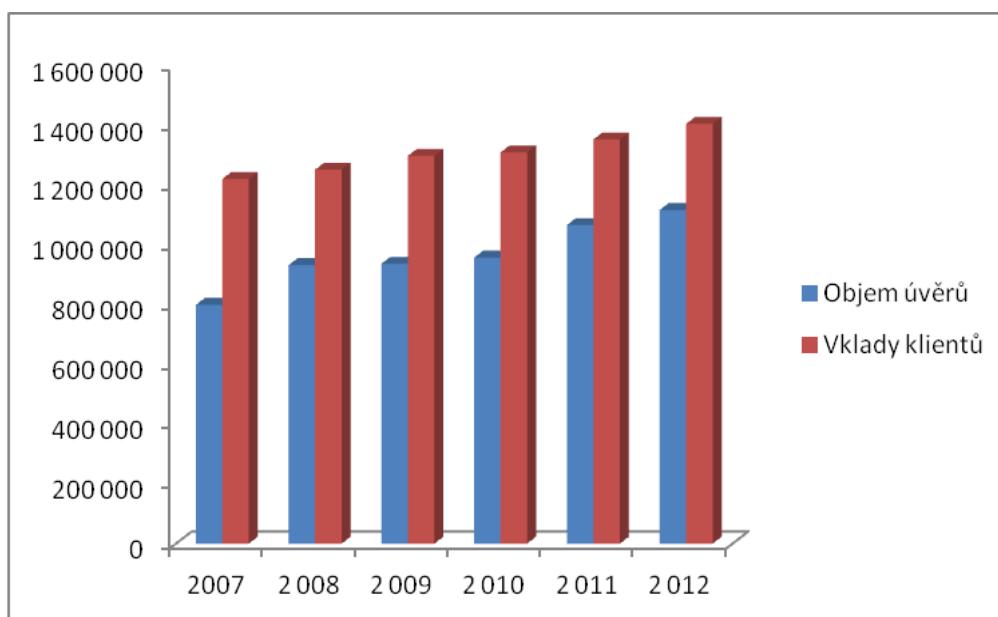
6.5 Analýza objemu poskytnutých úvěrů a vkladů klientů za období 2007 až 2012

Bankovní sektor zaznamenal v roce 2007 úspěšné období, kdy rekordní zisky vytvářely skvělé podmínky pro dynamický růst pro reálnou ekonomiku v otázce úvěrování a pro zachování stability sektoru. Vysoký růst byl zaznamenán v poskytnutých úvěrech jak domácnostem, tak i podnikatelským subjektům. Vysoký nárůst poptávky po vlastnickém bydlení přispěl k dynamickému vývoji v oblasti hypotečních úvěrů. Naopak pokles angažovanosti vůči České konsolidační agentuře způsobil pokles úvěrů u vládních institucí.

V roce 2008, kdy byl zaznamenán počátek finanční krize, nebyly přímé dopady tak viditelné, protože bankovní sektor v České republice disponoval dostatkem likvidity. Bankovní sektor měl nízký podíl nesplacených úvěrů a měl dostatek zdrojů, které byly určeny pro poskytování úvěrů z primárních vkladů, proto nebyl nijak výrazně v tomto roce krizí ohrožen. Napomohl tomu i fakt, že banky neposkytovaly úvěry v cizích měnách ve vysoké míře. Snižováním úrokových sazeb reagovala v druhé polovině roku 2008 Česká národní banka na výraznou změnu v ekonomice. Finanční krize se projevila především ve zpomalení tempa růstu úvěrů ve všech bankovních institucích v České republice, ale tato situace nijak zvlášť bankovní sektor neohrozila, protože byl podpořen stále vysokým tempem růstu úvěrů především u domácností. Krize se projevovala v roce 2008 na světových finančních krizích, ale i nadále rostly rychlým tempem úvěry na bydlení. Banky při nabídce úvěrů přitvrzovaly úvěrové standardy a připravovaly se na nárůst ztrát z úvěrového rizika.

K největšímu dopadu na bankovní sektor došlo v roce 2009, kdy domácnosti a podnikatelské subjekty z části ztratily schopnost splácet své závazky vůči bankovním institucím. Zadlužování obyvatelstva, i když pomalejším tempem v roce 2009 stále pokračovalo.

Graf 10: Objem úvěrů a vklady klientů za období 2007 až 2012 ve vybraných bankách⁷¹

Z analýzy vyplývá, že v letech 2007 – 2012 se objem poskytnutých úvěrů i vkladů klientů stále zvyšuje, ale pomalejším tempem. Nejvyššího tempa růstu bylo ze zkoumaných let dosaženo v roce 2007, ale to se dopadem finanční krize v dalších letech snižovalo.⁷²

6.6 Dotazníkové šetření - analýza dopadů světové finanční krize na chování klientů

Vzhledem k cíli bakalářské práce je hlavním cílem této kapitoly odhalit, jak bylo finanční krizí ovlivněno chování klientů jednotlivých bank.

Některé názory klientů byly pro tuto část práce zjištěny metodou výzkumu pomocí dotazníkového šetření. Tato metoda byla doplněna o analýzu statistických dat ze zdrojů, která jsou poskytována Českým statistickým úřadem a Ministerstvem pro místní rozvoj. Zde analýza poukazuje na dopady finanční krize v rámci domácností a podnikatelských subjektů.

6.6.1 6. 6. 1 Popis metody dotazníkového šetření

Výzkumnou metodou pro získání dat potřebných pro zkoumání předem stanovených hypotéz, bylo zvoleno dotazníkové šetření. Sestavený dotazník byl

⁷¹ *Vlastní zdroj.*

⁷² *Vlastní zdroj na základě zjištěných informací.*

zaměřen na aktuální životní situaci každého respondenta a poté na druhy využívaných bankovních produktů. Všechny otázky byly uzavřeného charakteru, s možností výběru jedné z odpovědí a u některých otázek byla vyžadována vlastní odpověď.

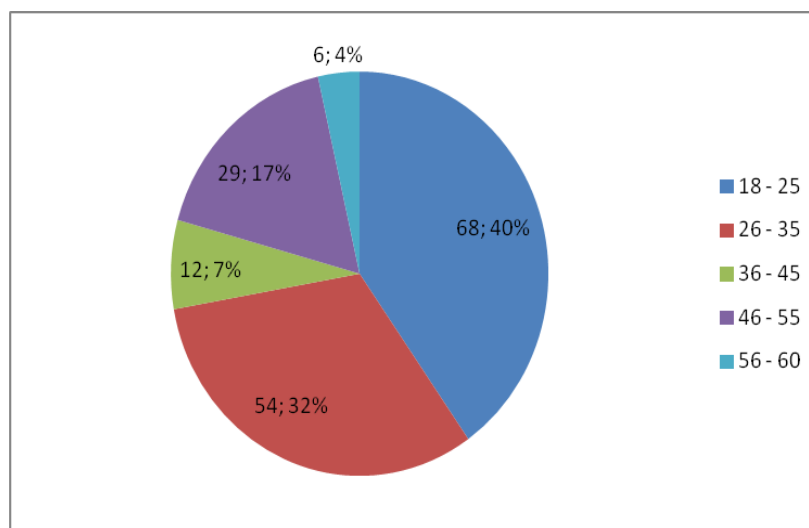
Pro zvýšení počtu respondentů a ochoty pro vyplnění, bylo dotazování anonymní a to v písemné a elektronické podobě. Šetření bylo zaměřeno na širokou cílovou skupinu, jako osoby v produktivním věku, ale i studenti a lidé žijící v partnerském vztahu a společné domácnosti. Vlastní výzkum byl proveden v měsíci září 2013, kdy oslovení respondenti byli především ze Středočeského kraje. K vyhodnocení se vrátilo celkem 169 dotazníků, což představovalo 80 % úspěšnost.

6.6.2 6. 5. 2 Analýza a interpretace zjištěných dat

Dotazníkového šetření pro analýzu využívání bankovních produktů se zúčastnilo 169 osob z toho počtem 92 (54 %) žen a 77 (46 %) mužů.

V otázce věku zastupuje věk mezi 26 – 35 lety 31,88 % a věk od 36 do 60 let takové zastoupení nemá, jak je patrné z grafu č. 10.

Graf č. 11: Rozčlenění respondentů dle věku⁷³

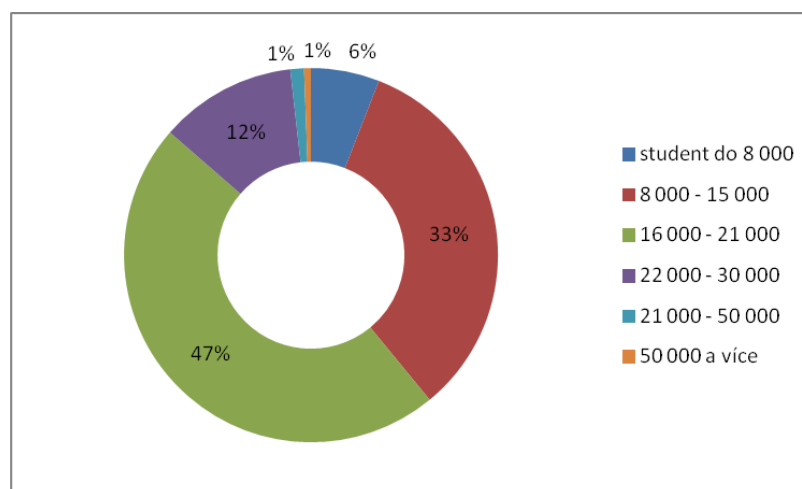

Graf č. 11 prezentuje čistý měsíční příjem respondentů. V tomto grafu převažuje 47 % měsíční čistý příjem 16 – 21 tisíc korun. A další z větších částí grafu a to 33%

⁷³ Vlastní zdroj.

zaujímá čistý měsíční příjem do 15. 000 Kč. Otázka byla položena z důvodu spojení měsíčního čistého příjmu a případného pořízení úvěru.

Graf č. 12: Rozčlenění respondentů dle čistého měsíčního příjmu⁷⁴

Znění otázky: Využíváte služeb banky?

Z tabulky č. 11 je patrné, že více jak polovina dotazovaných (83%) využívá služeb banky a 17% naopak služeb banky nevyužívá.

Tab. č. 11: Využívání bankovních služeb respondenty⁷⁵

	Počet	Četnost
ANO	140	83%
NE	29	17%
Celkem	169	100%

K otázce zda lidé využívají bankovních služeb, byla doplňující otázka, zda ano, jakých konkrétních služeb. Většina respondentů využívá běžného účtu spolu se spořicí účet, dále penzijní konto, které bylo zaznamenáno u všech respondentů, kteří využívají služeb banky. Menší počet respondentů využívá ke svému stavebního spoření a životního pojištění. Respondenti, kteří využívají bankovních služeb vlastní platební

⁷⁴ Vlastní zdroj.

⁷⁵ Vlastní zdroj.

kartu, která je ve většině případů bezkontaktní. Dále bylo z analýzy patrné, že respondenti využívají výběrů z bankomatů příslušných bank a také internetového bankovníctví, kde mají své finance stále pod kontrolou a provádí tak většinu plateb.

Znění otázky: Využíváte stavebního spoření? V případě, že ano, od jakého roku?

Na tuto otázku odpovědělo všech 169 respondentů, kdy 59,42 % stavebního spoření nevyužívá a zbylých 40,58 % Nejvyšší počet založení stavebního spoření byl zaznamenán v roce 2003. Analýza

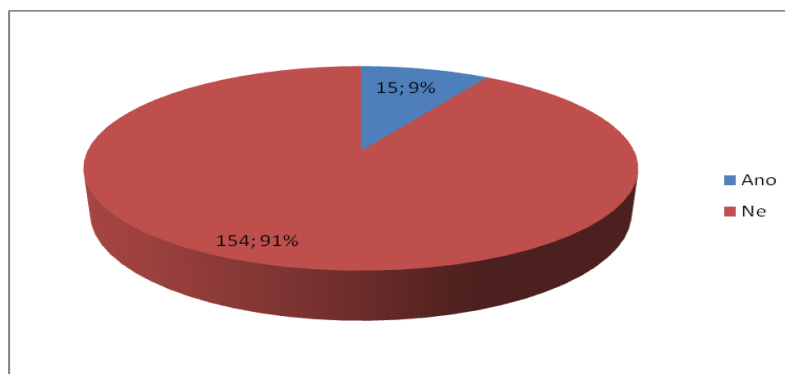
Tab. č. 12: Využívání stavebního spoření respondenty⁷⁶

	Počet	Četnost
ANO	69	40,58%
NE	100	59,42%
Celkem	169	100%

Znění otázky: Vlastníte vkladní knížku?

Z grafu č. 11 je patrné, že lidé v dnešní době vkladní knížku nevlastní. Tento „trend“ byl zachovávan spíše v dobách před 20-ti lety. Většina respondentů tedy 91,3 % při otázce zda vlastní vkladní knížku odpověděli, že ne a pouze 8,7 % respondentů odpovědělo na danou otázku ano. Z toho lze učinit závěr, že dnešní mladší generace považuje vkladní knížku za zastaralý způsob spoření a spíše využívají modernějších způsobů při otázce jak uspořit své peníze a proto využívají různých bankovních nabídek.

Graf č. 13: Vlastníci vkladní knížky⁷⁷

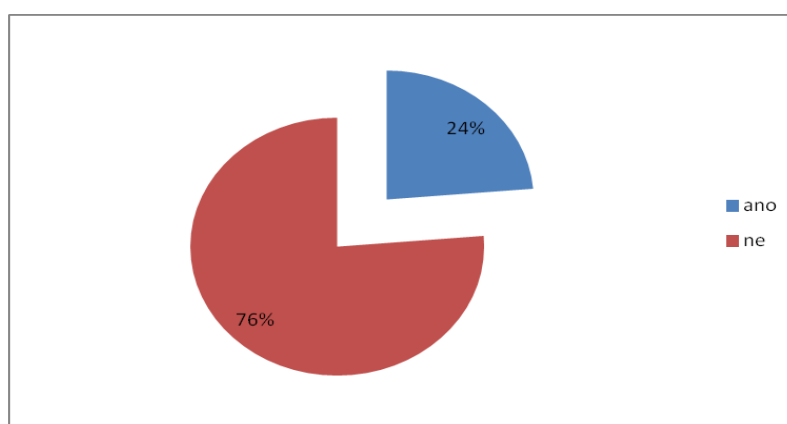
⁷⁶ Vlastní zdroj.

⁷⁷ Vlastní zdroj.

Znění otázky: Vzal/a jste si někdy v minulosti, či nyní čerpáte hypoteční úvěr?

Z grafu č. 12 je patrné, že lidé hypoteční úvěr stále využívají, což značí, že se respondenti nebojí při nedostatku vlastních finančních prostředků financovat své bydlení prostřednictvím hypotečního úvěru. Největším počtem respondentů byli mladí lidé ve věku 18 – 35 let, z čehož vyplývá, že se chtějí osamostatnit a popřípadě s partnerem žít ve společné domácnosti, proto si pořizují hypoteční úvěr, protože ho potřebují z nedostatku vlastních finančních prostředků a jinou možnost nemají, proto je finanční krize nijak neovlivnila.

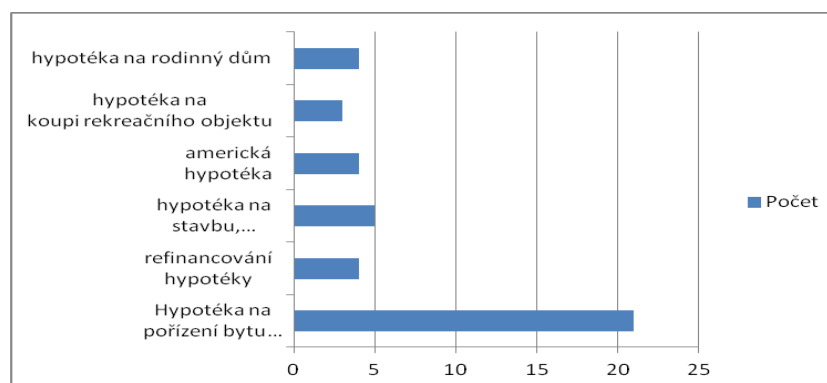
Graf č. 14: Poměr čerpání hypotečního úvěru v %⁷⁸

Znění otázky: V případě čerpání hypotečního úvěru napište jeho druh.

Na otázku odpovědělo 41 respondentů, kteří čerpají hypoteční úvěr. 21 respondentů čerpá hypotéku na rodinný dům, 4 hypotéku na koupi rekreačního objektu, 5 americkou hypotéku, 4 hypotéku na stavbu a rekonstrukci, 3 na refinancování hypotéky a 4 hypotéku na pořízení rodinného domu.

Graf č. 15: Druh čerpaného hypotečního úvěru⁷⁹

⁷⁸ Vlastní zdroj.

⁷⁹ Vlastní zdroj.

Znění otázky: Vzal/a jste si někdy v minulosti, či čerpáte nyní jiný než hypoteční úvěr?

Z tabulky č. 13 je patrné, že většina tedy 68,12 % respondentů čerpá jiný než hypoteční úvěr a naopak menší část tedy 31,88 % respondentů nečerpá žádný úvěr, ani v minulosti nečerpali.

Tab. č. 13: Čerpání jiného úvěru než hypotečního⁸⁰

	Počet	Četnost
ANO	54	31,88%
NE	115	68,12%
Celkem	169	100%

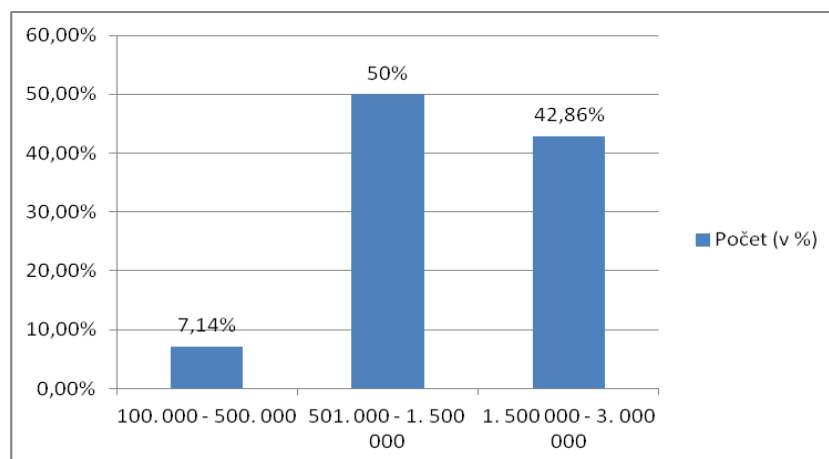
K otázce zda lidé čerpají, či v minulosti čerpali jiný, než hypoteční úvěr byla doplňující otázka, jaký druh úvěru čerpají. 20 respondentů čerpá kontokorentní úvěr, 18 spotřebitelský úvěr a 16 respondentů úvěr z kreditní karty. U kontokorentního úvěru byla zaznamenána nejčastější výše od 4. 000 do 10. 000, kdy tuto výši zvolilo celých 43,75 % respondentů. U spotřebitelského úvěru bylo nejčastěji zvolenou výší 50. 000 – 250. 000 a to 38,46 % respondentů. U úvěru z kreditní karty byla nejčastěji volená částka 20. 000 – 50. 000 celými 55,56 % respondentů.

Znění otázky: V případě hypotéky zaškrtněte její výši.

Tuto otázku zodpovělo 54 respondentů, z nichž celých 50 % čerpá výši 501. 000 – 1. 500 000 z většiny na doplnění finančních prostředků pro pořízení bytu do osobního vlastnictví, či rekonstrukci objektu, 42,86 % čerpá 1. 500 000 – 3. 000 000 na pořízení rodinného domu, jeho výstavbu či rekonstrukci a pořízení bytu či rekreačního objektu. 7,14 % čerpá 100. 000 – 500. 000 většinou na rekonstrukci. Z analýzy tedy vyplývá, že si lidé půjčují od bankovních institucí větší finanční prostředky na realizaci svého bydlení. Poměr výší je zaznamenán v grafu č. 14.

⁸⁰ *Vlastní zdroj.*

Graf č. 16: Výše čerpané hypotéky⁸¹

Znění otázky: V případě, že nečerpáte žádný úvěr, uvažoval/a jste někdy o tom pořídit si hypotéku či úvěr?

Na tuto otázku odpovědělo 128 dotázaných respondentů, kteří žádný z výše uvedených úvěrů nečerpají. Z čehož 62,07 % odpověděla, že o žádném úvěru neuvažuje. Jako důvody pro nepořízení jakéhokoli úvěru byly:

- nepotřebnost úvěru,
- strach ze zadluženosti a exekuce,
- dostatek příjmů,
- vysoký věk,
- nevyhovující nabídka bank.

Ze zbylých 37,93 % respondentů odpovědělo, že o úvěru do budoucna uvažuje. Na otázku o jaký druh úvěru by šlo, odpověděli všichni respondenti, že by si rádi do budoucna vzali hypotéku.

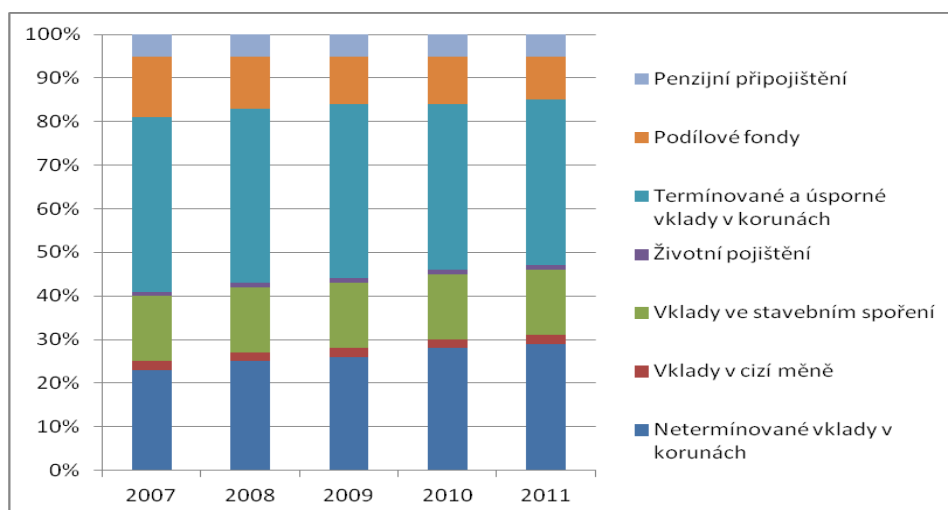
Znění otázky: Do jakých bankovních produktů vkládáte své úspory?

V grafu č. 15 je vidět, že lidé pro své úspory využívají převážně termínované a úsporné vklady v korunách, což se počtem v jednotlivých letech neliší. Dalším výrazným produktem, do kterého respondenti vkládají své úspory, jsou netermínované vklady v korunách, u kterých se v průběhu let 2007 až 2011 zvýšil počet využití. Respondenti využívají svých úspor do vkladů na stavební spoření, jehož výše

⁸¹ Vlastní zdroj.

se nemění. Sice méně, ale vkládají i do podílových fondů a penzijního připojištění. Produkt, který respondenti využívají nejméně, jsou vklady v cizích měnách.

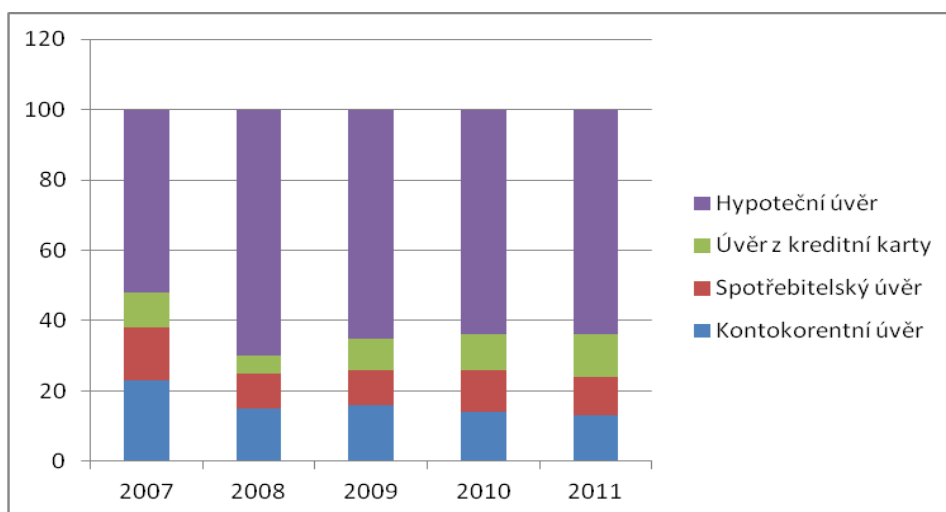
Graf č. 17: Struktura úspor respondentů podle typu produktů v letech 2007 až 2011 (v % z celkových úspor)⁸²

Z grafu č. 16, je zřejmé, že respondenti, kteří využívají nějaký úvěr, využívají převážně hypoteční, jak již bylo zmíněno za účelem koupě bytu či rodinného domu. U tohoto úvěru byl v roce 2008 zaznamenán nárůst, který s dalším rokem nesl sice menší počet, ale do roku 2011 je beze změny. Za další výraznější úvěr, který respondenti využívají lze považovat kontokorentní, který by se dal nejlépe očekávat u studentů, kteří nemají zaměstnání, ale jen dohody o provedení práce či dohody o pracovní činnosti. U těchto úvěrů se sice počet v průběhu let 2007 až 2011 snížil, ale je druhým nejvyužívanějším dle grafu. Méně už respondenti využívají spotřebitelského úvěru a nejméně potom úvěru z kreditní karty.

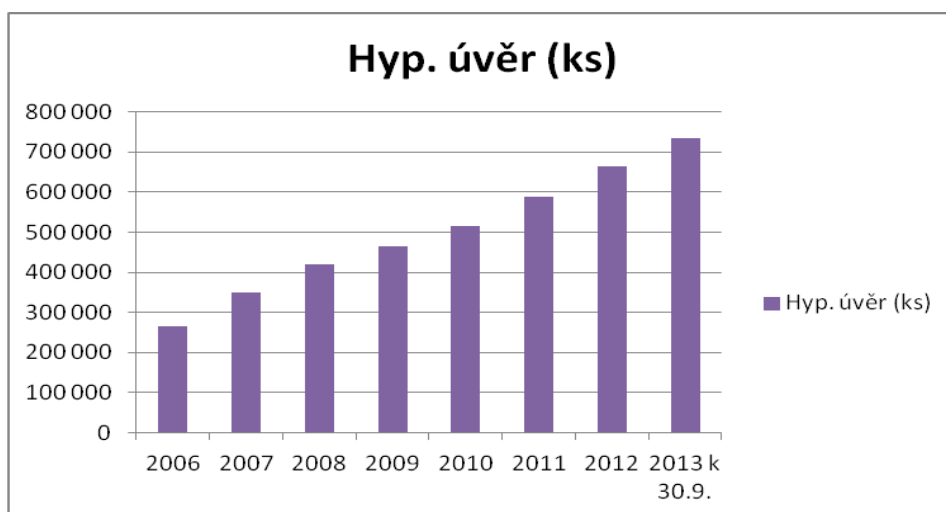
⁸² Vlastní zdroj.

Graf č. 18: Počet poskytnutých úvěrů celkem za období 2006 až 30. 9. 2013 (měřený v %)⁸³

Výzkum byl doplněn o průběh čerpání hypoték, který je v následujícím grafu č. 17 je znázorněn od roku 2006 až do září roku 2013. Z analýzy vyplývá, že počet hypotečních úvěrů poskytnutých občanům či podnikatelským subjektům na území České republiky od roku 2006 má až do září roku 2013 stoupající charakter. Proto je zřejmé, že banky v oblasti hypotečních úvěrů nebyly finanční krizí zasaženy a lidé si hypotéky berou bez ohledu na ni, ale jsou obezřetnější.

Graf č. 19: Počet poskytnutých hypotečních úvěrů celkem za období 2006 až 30. 9. 2013⁸⁴

⁸³ Vlastní zdroj

⁸⁴ Vlastní zdroj

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývá charakteristikou finanční krize ve světě a v České republice s cílem analyzovat dopady finanční krize na bankovní sektor ČR, produktovou nabídku bank v České republice a dopady zaměřené na domácnosti a podnikatelské subjekty.

Finanční krize měla dopad na bankovní systém v podobě rozvoje finančních institucí a politických opatření, která usměrňují činnosti bankovních institucí a omezují tak finanční kolapsy v české ekonomice. Český bankovní systém je stabilní, což vyplývá ze zisků bank, které jsou založeny na klientských poplatcích, a podle analýzy není předpoklad, že by je krize snížila. Objem poskytnutých úvěrů stále roste, ale lidé jsou obezřetnější a rozmyšlejí se na co si úvěr brát, protože mají strach ze ztráty zaměstnání díky zhoršené situaci na trhu práce po dopadu finanční krize a nebyli by schopni tyto úvěry splácet. Banky v České republice mají dobrou likvidní pozici, což dokládají zátěžové testy České národní banky. Banky, které byly testovány, přestály přísné podmínky velice dobře. Malé a velké banky mají značnou část svých likvidních prostředků v podobě českých vládních dluhopisů. Přesto, že má bankovní sektor stále dostatek likvidity a zdrojů, je stále zatížen nejrůznějšími nejistotami. Byl ohrožen vývoj finančního systému, protože Česká republika je závislá na exportu a finanční krize se prohlubovala především v západních ekonomikách. Banky v České republice se soustředí především na úvěrování ekonomiky. Aktiva českých bank mají čistá externí aktiva odpovídající 4,5 % bilanční sumy a tak mají kladnou bilanci se zahraničím. Český bankovní systém po celou dobu finanční krize nepotřeboval vládní zásahy či finanční podporu na rozdíl od jiných zemí.

Po analýze dopadů světové finanční krize na bankovní sektor ČR provedené na čtyřech největších bankách lze říci, že na tuto situaci reagoval oproti ostatním zemím střední a východní Evropy příznivěji. Jako první byla analyzována Československá obchodní banka, během let 2006 až 2012 rostoucí charakter u analyzovaných položek jako byly úvěry a pohledávky za klienty, klientské vklady, poměr úvěrů k vkladům, kromě počtu zaměstnanců, který se postupně snižoval. V roce 2011 u této banky klesla kapitálová přiměřenost o celých 2,91% avšak v roce 2012 opět stoupla o 0,8%. Jak je vidět u většiny bank, tak finanční krize nezapříčila žádný či velice nízký pokles poskytnutých úvěrů klientům, klientské vklady ani bilanční sumy ba naopak se tyto

položky ve většině případů zvyšovaly. U České spořitelny byl zaznamenán roční růst objemu pohledávek za klienty i růst vkladů klientů. Proto lze konstatovat, že Česká spořitelna nebyla nijak významně finanční krizí ovlivněna. U Komerční banky byl z analýzy konstatován růst objemu klientských úvěrů mezi léty 2006 až 2012, což se nedá říci o kapitálové přiměřenosti, která klesla v roce 2011 o 0,66 % a na pozici předešlých 15,27 se nevrátila. Poslední bankou, na které byla učiněna analýza je UniCredit Bank, u které byl zaznamenán stálý růst objemů úvěrů klientům a menší pokles byl zaznamenán u klientských vkladů, které se nezvyšovaly tak velkým tempem. Dopad finanční krize na UniCredit Bank byl v poklesu zaměstnanců. Závěrem lze tedy u této analýzy konstatovat, že se objem poskytnutých úvěrů i vkladů stále zvyšuje i když pomalejším tempem. Největšího tempa růstu bylo podle analýzy dosaženo v roce 2007, ale to se vlivem finanční krize postupně snižovalo.

V další analýze zaměřené na obyvatelstvo České republiky a jejich využívání bankovních produktů, která byla provedena pomocí dotazníkového šetření dat z Českého statistického úřadu, že lidé i v případě probíhající krize z 83 % stále služeb banky využívají, ať se jedná o pořizování úvěrů či stavebního a životního spoření. U stavebního spoření bylo zaznamenáno 40,58 % využití a v otázce vkladní knížky byl počet využití již slabší a to pouze 8,7 % respondentů ze 169 dotazovaných. Lidé stále využívají hypotečních úvěrů v různých částkách a zpravidla je využívají na pořízení bytů či rodinných domů a pro jejich rekonstrukci. Dále lidé čerpají i jiné než hypoteční úvěry a to z celých 68,12 %, kdy využívají převážně kontokorentní úvěr a úvěr z kreditní karty. V případě, že žádný úvěr nečerpají byla položena otázka, zda někdy v minulosti uvažovali, či stále uvažují o pořízení. Na tuto otázku odpovědělo 128 respondentů, kde 62,7 % o žádném úvěru neuvažuje z důvodu jeho nepotřebnosti, obav ze zadluženosti a exekuce, dostatku příjmů, vysokého věku a nevyhovujících nabídek bank. Ve zbylých 37,93 % dotázaných odpovědělo, že by si do budoucna chtěli pořídit hypotéku. Analýza zaznamenala, že lidé své úspory vkládají převážně do termínovaných vkladů a úsporných vkladů v korunách. Dalším významným produktem, do kterého své úspory vkládají, jsou netermínované vklady v korunách. Nejméně využívají svých úspor do vkladů v cizích měnách.

Pokud bychom chtěli analyzovat dopad světové finanční krize na chování klientů, lze konstatovat, že, lidé pro své úspory využívají převážně termínované a úsporné vklady v korunách, což se počtem v jednotlivých letech neliší. Klienti

využívají svých úspor do vkladů na stavební spoření, jehož výše se nemění. Sice méně, ale vkládají i do podílových fondů a penzijního připojištění. Produkt, který využívají nejméně, jsou vklady v cizích měnách. Klienti využívají z úvěrů nejvíce hypotéky pro realizaci bydlení, dále kontokorentní úvěr, méně využívaným úvěrem je spotřebitelský úvěr a nejméně využívaným úvěr z kreditní karty.

Analýza počtu poskytnutých hypotečních úvěrů bankami, prokázala od roku 2006 do roku 2011 stoupající charakter, z čehož vyplývá, že lidé si stále pořizují hypoteční úvěry bez ohledu na současnou finanční krizi.

Provedením analýzy se prokázalo, že banky působící na území České republiky, nebyly nijak výrazně současnou krizí ovlivněny a tuto situaci přestály dobře. Lidé ovlivnění také příliš nejsou, jak dokazuje jejich přístup v oblasti výběru bankovních produktů a bankám i nadále důvěřují i když se pro výběr rozhodují s větší obezřetností než před vypuknutím krize. Hypotéza, kterou autorka stanovila, se v rámci provedené analýzy potvrdila.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

1. CZESANÝ, S. *Hospodářský cyklus*. Praha : Linde, 2006. 200 s. ISBN 80-7201-576-1
2. DVOŘÁK, P. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2008. 343 s. ISBN 978-80-7400-075-1.
3. HOBZA, A. *Evropská unie a hospodářské reformy*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2009. 352 s. ISBN 978-80-7400-122-2.
4. HOLMAN, R. (2008): Americká finanční krize. *CEP: Sborník 71/2008 „Americká finanční krize – hrozba pro světovou ekonomiku?“*. Praha, 2008, č. 71, 87 s.
5. JONÁŠ, J. *Bankovní krize a ekonomická transformace : souvislosti mezi ekonomickou transformací, finanční liberalizací a bankovními krizemi*. Praha : Management Press, 1998. 107 s. ISBN 80-85943-70-0
6. KALINSKÁ, Emilie. a kol. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha : Grada Publishing, a. s., 2010. 232 s. ISBN 978-80-247-3396-8.
7. KRUGMAN, P. *The Return of Depression Economics and the Crisis of 2008, Návrat ekonomické krize*. Praha : Vyšehrad, 2012. 160 s. ISBN 978-80-7429-258-3.
8. KUNEŠOVÁ, H., CIHELKOVÁ, E. a kol. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2006. 319 s. ISBN 80-7179-455-4
9. PTATSCHEKOVÁ, J. PH.D., Ing., DITTRICHOVÁ, J. PH.D., Ing. *Dvacet let české koruny na pozadí vývoje obchodního bankovníctví v České republice*. Praha : Grada Publishing, a. s., 2013. 144 s. ISBN 978-80-247-4681-4.
10. REVENDA, Z. a kol. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. vyd. Praha : Management Press, 2012. 160 s. ISBN 978-80-7261-240-6.

11. ROUBINI, Nouriel a Stephen MIHM. *Krizová ekonomie: Budoucnost finančnictví v kostce*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2011. 296 s. ISBN 978-80-247-4102-4
12. SEDLÁČEK, T. *Ekonomie dobra a zla : po stopách lidského tázání od Gilgameše po finanční krizi*. Praha : Nakladatelství 65. Pole, 2009. 270 s. ISBN 978-80-903944-3-8
13. SHILLER, Robert J. *Investiční horečka: Iracionální nadšení na kapitálových trzích*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2010. 296 s. ISBN 978-80-247-2482-9.
14. VESELÁ, J. Cenové bubliny a finanční krize. *Acta oeconomica Pragensia : vědecký časopis Vysoké školy ekonomické v Praze 2001-2003*. zv. 11, č. 1, 78s. ISSN 0572-3043.
15. ŽÁK, Milan. *Velká ekonomická encyklopedie*. 2. rozš. vyd. Praha : Linde, 2002. 887 s. ISBN 80-7201-381-5

Elektronické zdroje

1. ABZ.cz: slovník cizích slov. *ABZ.cz* [online]. [cit. 2013-05-30]. Dostupné z WWW: <<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/monobanka>>.
2. *Banky* [online]. [2013] [cit. 2013-12-08]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zakladni_ukazatele_fin_trhu/banky/bs_ukazatele_tab01.html>.
3. *Burzovní krach 1987... 20 let poté* [online]. 2007 [cit. 2013-12-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.investujeme.cz/burzovni-krach-1987-20-let-pote/>>.
4. *Česká ekonomika a krize* [online]. 2010 [cit. 2013-12-09]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/singer_20100115_khk_plzen.pdf>.

5. *Česká spořitelna* [online]. 2013 [cit. 2013-12-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.banky.cz/ceska-sporitelna>>.
6. *Dopady finanční krize na implementaci operačních programů v programovacím období 2007 – 2013: Studie Reinhart & Rogoff* [online]. 2009 [cit. 2013-12-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.eeip.cz/download/090515-EEIP-dopad-krize-na-Strukturalni-fondy.pdf>>.
7. *Evropská komise schválila pomoc pro Bradford & Bingley* [online]. 2008 [cit. 2013-12-10]. Dostupné z WWW: <<http://byznys.ihned.cz/c1-28533270-evropska-komise-schvalila-pomoc-pro-bradford-bingley>>.
8. *Finanční šílenství aneb půl království za tulipán* [online]. 2005 [cit. 2013-11-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.penize.cz/investice/17683-financni-silenstvi-aneb-pul-kralovstvi-za-tulipan>>.
9. *Fincentrum Hypoindex srpen 2013: Mírný nárůst sazeb pokračuje* [online]. 2013 [cit. 2013-12-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.hypoindex.cz/fincentrum-hypoindex-srpen-2013-mirny-narust-sazeb-pokracuje/>>.
10. *Největší banky v Česku budou pod přísnějším dohledem centrálních bankéřů* [online]. 2013 [cit. 2013-12-18]. Dostupné z WWW: <http://www.rozhlas.cz/zpravy/domaciekonomika/_zprava/nejvetsi-banky-v-cesku-budou-pod-prisnejsim-dohledem-centralnich-bankeru--1271194>.
11. *Nezaměstnanost v ČR* [online]. 2011 [cit. 2013-12-09]. Dostupné z WWW: <<http://flek.cz/clanky/hledam-praci/mezirocni-vyvoj-nezamestnanosti-v-cr>>.
12. *O skupině ČSOB* [online]. [2013] [cit. 2013-12-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.csob.cz/cz/Csob/O-CSOB/Skupina-CSOB/Stranky/default.aspx>>.
13. *Porovnání vývoje vývozu České republiky s vývojem vývozu Maďarska, Polska, Slovenska a Slovinska na trh EU a Německa* [online]. 2012 [cit. 2013-10-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta170310.doc>>.

14. *Psychologická analýza a spekulativní bubliny* [online]. [2013] [cit. 2013-12-10]. Dostupné z WWW: <<http://daytrade.cz/psychologicka-analyza-a-spekulativni-bubliny/>>.
15. SINGER M. *Česká ekonomika a krize* [online]. 2010 [cit. 2013-11-02]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/singer_20100409_conseq.pdf>.
16. SINGER, M. *Hospodářská krize a česká ekonomika* [online]. 2010 [cit. 2013-10-09]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/singer_20100614_vse.pdf>.
17. Slovníček pojmů. *Měšec.cz* [online]. 1998-2013 [cit. 2013-05-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.mesec.cz/slovnicek/volatilita/>>.
18. *Stock Market Crashes of the last 100 Years* [online]. 2012 [cit. 2013-12-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.financial-spread-betting.com/community/education/fundamentals/stock-market-crashes-of-the-last-100-years.html>>.
19. *Trendy v bankovním sektoru- Investiční bankovníctví, Komerční banka a.s.* [online]. 2012 [cit. 2013-10-09]. Dostupné z WWW: <<http://trading.kb.cz/ibweb/analysisDetail.do?ID=8672>>.
20. *UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.* [online]. 2013 [cit. 2013-12-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.unicreditbank.cz/web/o-bance>>.
21. *Velká Británie znárodní banku Northern Rock, akcionáři zuří* [online]. 2008 [cit. 2008-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://byznys.ihned.cz/c1-22984770-velka-britanie-znarodni-banku-northern-rock-akcionari-zuri>>.
22. *Vývoj hrubého domácího produktu v ČR (ve stálých cenách)* [online]. 2013 [cit. 2013-18-12]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/dyngrafy.nsf/graf/cr_od_roku_1989_hdp>.

23. *Vyhlášení nového programu Revit na podporu malých a středních podnikatelů na léta 2014 až 2020* [online]. 2013 [cit. 2014-01-08]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument144286.html>>.
24. *Výkaz zisku a ztráty bankovního sektoru - 4a - Absolutní ukazatele* [online]. 2013 [cit. 2013-12-15]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zakladni_ukazatele_fin_trhu/banky/bs_ukazatele_tab04a.html>.
25. *Výroční a pololetní zprávy* [online]. [2013] [cit. 2013-12-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.csob.cz/cz/Csob/O-CSOB/Povinne-informace/Pravidelne-zverejnovane-informace/Stranky/Vyrocní-a-pololetní-zpravy.aspx>>.
26. *Výroční zprávy* [online]. 2013 [cit. 2013-12-14]. Dostupné z WWW: <http://www.csas.cz/banka/appmanager/portal/banka?_pageLabel=advanced_search_subportal01&_nfpb=true&segment=osFin&basicSearchText=v%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD+zpr%C3%A1vy&T1760399471274210463928pager.offset=0>.
27. *Výroční zprávy* [online]. [2013] [cit. 2013-12-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.kb.cz/cs/o-bance/vztahy-s-investory/publikace/vyrocní-zpravy.shtml>>.
28. *Výroční zprávy* [online]. [2013] [cit. 2013-12-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.unicreditbank.cz/web/o-bance/vyrocní-zpravy>>.
29. *Významné finanční krize 90. let – Rusko* [online]. 2007 [cit. 2003-11-23]. Dostupné z WWW: <<http://dumfinanci.cz/clanky/267-vyznamne-financni-krize-90-let-rusko/>>.
30. *Základní informace* [online]. [2013] [cit. 2013-12-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.kb.cz/cs/o-bance/o-nas/zakladni-informace.shtml>>.
31. *Zákon o bankách* [online]. 1998 [cit. 2013-10-14]. Dostupné z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/banky/>>.
32. *Zákon o bankách* [online]. 1998 [cit. 2013-10-13]. Dostupné z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/banky/cast1.aspx>>.

33. *Zákon o České národní bance* [online]. 2005 [cit. 2013-11-03]. Dostupné z WWW: <<http://zakony-online.cz/?s83&q83=all>>.
34. *Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech* [online]. 1998 [cit. 2013-10-14]. Dostupné z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/banky/>>.
35. *ZPRÁVA O ČINNOSTI A HOSPODAŘENÍ ÚŘADU PRO DOHLED NAD DRUŽSTEVNÍMI ZÁLOŽNAMI ZA ROK 2000* [online]. 2001 [cit. 2013-12-02]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/archiv/druzstevni_zalozny/uddz_hosp2000.pdf> .

Seznam zkratek

CZ – Česká republika

SK – Slovenská republika

PL - Polsko

BG - Bulharsko

RO - Rumunsko

HU - Maďarsko

SI - Slovinsko

LT - Litva

EE - Estonsko

LV - Lotyšsko

BE - Belgie

DE - Německo

AT - Rakousko

FR - Francie

UK – Ukrajina

SE - Švédsko

DK - Dánsko

EU – Evropská unie

SEZNAM TABULEK, GRAFŮ A OBRÁZKŮ

Seznam tabulek

Tab. č. 1: Počet bank podle vlastnictví.....	17
Tab. č. 2: Znázornění stavu sektoru peněžního družstevnictví v průběhu roku 2000...	19
Tabulka č. 3: Mateřské společnosti – 10 největších bank působících v ČR dle bilanční sumy.....	38
Tabulka č. 4: Srovnání struktury bilancí bank v EMU, ČR, a okolních zemích v březnu 2012	40
Tab. č. 5: Výkaz zisku a ztráty bankovního sektoru.....	42
Tabulka č. 6: Vývoj makroekonomických proměnných dle ČNB.....	43
Tab. č. 7: Analýza dopadů finanční krize na ČSOB.....	47
Tab. č. 8: Analýza dopadů finanční krize na Českou spořitelnu.....	48
Tab. č. 9: Analýza dopadů finanční krize na Komerční banku.....	49
Tab. č. 10: Analýza dopadů finanční krize na banku UniCredit Bank.....	50
Tab. č. 11: Využívání bankovních služeb respondenty.....	54
Tab. č. 12: Využívání stavebního spoření respondenty.....	55
Tab. č. 13: Čerpání jiného úvěru než hypotečního.....	57

Seznam grafů

Graf č. 1: Pokles reálného HDP (levý panel) a doba poklesu (pravý panel) během krize.....	24
Graf č. 2: Nárůst nezaměstnanosti během krize.....	25
Graf č. 3 a č. 4: Změna vývozu celkem (b. c., meziročně, v %, sezónně očištěno).....	33
Graf č. 5: Vývoj HDP.....	35
Graf č. 6: Nezaměstnanost v České republice v letech 2004 až 2012.....	36

Graf č. 7. Vývoj úrokových sazeb.....	36
Graf č. 8: Poměr primárních vkladů k úvěrům ve vybraných zemích EU, včetně ČR v roce 2008.....	39
Graf č. 9: Úvěry v cizí měně ve vybraných zemích EU, včetně ČR v roce 2008 (v % celkových úvěrů danému segmentu; červená = domácnosti, modrá = podniky).....	41
Graf 10: Objem úvěrů a vklady klientů za období 2007 až 2012 ve vybraných bankách.....	52
Graf č. 11: Rozčlenění respondentů dle věku.....	53
Graf č. 12: Rozčlenění respondentů dle čistého měsíčního příjmu.....	54
Graf č. 13: Vlastníci vkladní knížky.....	55
Graf č. 14: Poměr čerpání hypotečního úvěru v %.....	56
Graf č. 15: Druh čerpaného hypotečního úvěru.....	56
Graf č. 16: Výše čerpané hypotéky.....	58
Graf č. 17: Struktura úspor respondentů podle typu produktů v letech 2007 až 2011 (v % z celkových úspor).....	59
Graf č. 18: Počet poskytnutých úvěrů celkem za období 2006 až 30. 9. 2013 (měřený v %).....	60
Graf č. 19: Počet poskytnutých hypotečních úvěrů celkem za období 2006 až 30. 9. 2013.....	60
Seznam obrázků	
Obrázek č. 1: Cenová bublina akcií South Sea Company.....	27
Obrázek č. 2: Dow Jones index - Krach na Wall Street.....	28
Obrázek č. 3: Dow Jones index - Černé pondělí (19. Října 1987).....	29